

Granskningsutlåtande

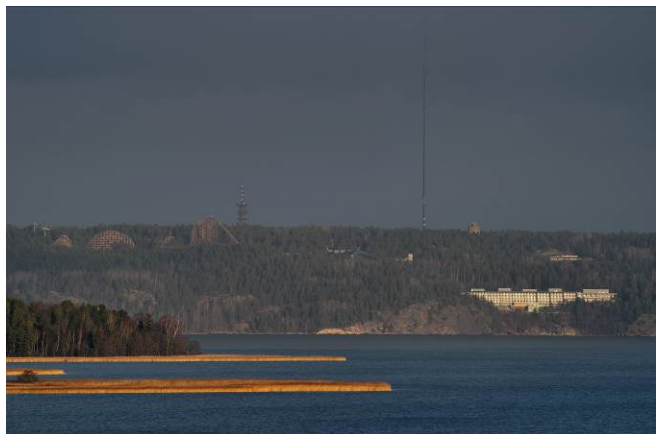
Vårt diarienummer
SPN 2016/0351 214

tillhörande detaljplan för del av fastigheten

Marmorbrottet 1:21

inom Kolmården i Norrköpings kommun

den 10 maj 2017

ANTAGANDEHANDLING

Utlåtande

Rubricerad detaljplan med tillhörande handlingar har varit utställd för granskning under tiden den 10 april 2017 till och med den 4 maj 2017 efter föregående annonsering i Folkbladet och Norrköpings Tidningar. Planen var utställd i förvaltningshuset Rosen, Trädgårdsgatan 21.

Allmänt samrådsmöte hölls tisdagen den 28 februari 2017, kl. 18.00 i Råsslaskolans matsal, Råsslavägen 20, Kolmården efter föregående annonsering i lokalpressen.

I övrigt har samråd skett genom remissförfarande med de berörda samt med statliga och kommunala instanser.

De nedanstående synpunkterna har kommit in under remisstiden:

Länsstyrelsen 2017-05-04

Kommunala instanser

Bygg och miljökontoret, Bygglov och Miljöskydd 2017-05-04

Bygg och miljökontoret, Lantmäteri 2017-05-04

Tekniska kontoret 2017-04-27

Räddningstjänsten Östra Götaland 2017-04-27

Norrköping Vatten och Avfall AB 2017-05-04

Berörda statliga verk, företag och intresseorganisationer

E.ON Värme Sverige AB 2017-04-28

Naturskyddsföreningen 2017-05-04

Trafikverket 2017-05-03

Försvarsmakten 2017-04-28

Berörd allmänhet och fastighetsägare

Se bilaga. Numrering av synpunktsförfattare följer nummerordningen i bilagan.

Synpunktsförfattare 01 2017-04-20

Synpunktsförfattare 02 2017-04-24

Synpunktsförfattare 03 2017-04-25

Synpunktsförfattare 04	2017-04-27
Synpunktsförfattare 05	2017-05-03
Synpunktsförfattare 06	2017-05-04
Synpunktsförfattare 07	2017-05-04
Synpunktsförfattare 08	2017-05-04
Synpunktsförfattare 09	2017-05-04
Synpunktsförfattare 10	2017-05-04
Synpunktsförfattare 11	2017-05-04
Synpunktsförfattare 12	2017-05-04
Synpunktsförfattare 13	2017-05-04
Synpunktsförfattare 14	2017-05-04
Synpunktsförfattare 15	2017-05-05

Ändringar som gjorts i detaljplanekartan:

- Beteckningen ”a” har specificerats till de två områden som innehåller värdefulla träd.
- Prickmarken har utökats i sydöst/nordlig riktning.
- På plankartan specificeras att totalhöjden avser berg- och dalbana.

Ändringar som gjorts i tillhörande planhandlingar:

- Text har lagts till i planbeskrivningen under avsnitt 4.2 natur om marklov för trädfällning och naturfrämjande åtgärder.
- Förtydligande text i miljökonsekvensbeskrivningen samt planbeskrivningen om berguv och vattensalamander utifrån kompletterande inventeringar.

Sammandrag av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen

Rubricerat förslag har insänts till Länsstyrelsen för granskning enligt PBL 5:22. Handlingarna utgörs av plankarta med bestämmelser, planbeskrivning, miljökonsekvensbeskrivning och samrådsredogörelse.

Planens syfte är att möjliggöra användning av del av Kolmårdens djurpark för en berg- och dalbana. Efter samrådet har kompletteringar av planen skett, bland annat begränsningar av det byggbara området invid berg- och dalbanan, begränsning av byggnadsverkets höjd samt krav på marklov vid trädfällning.

Kontroll enligt kap. 11 PBL.

Länsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget med avseende på de frågor som Länsstyrelsen särskilt har att bevaka enligt 11 kap 10§ Plan- och bygglagen

Övrigt

Så som framgår av planhandlingarna har det bedömts att detaljplanens genomförande orsakar en betydande miljöpåverkan, varför en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har upprättats i ärendet. Enligt Länsstyrelsens bedömning är den redovisade MKB-handlingen tillräcklig för att belysa den miljöpåverkan som kan antas uppstå på grund av planen.

Så som framgår av MKB är den främsta risken för betydande miljöpåverkan förknippad med kumulativ påverkan på omgivande naturmiljöer, bland annat skyddsvärda djurarter, och friluftslivsmiljöer samt risk för påverkan på människors hälsa från den trafik som alstras av besökare till djurparken. Länsstyrelsen vill därför återigen understryka vikten av att dessa frågor på lämpligt sätt följs upp i det fortsatta arbetet. Uppföljningsåtgärderna bör också skrivas in i den särskilda sammanställning enligt 6 kap 16§ miljöbalken som ska tas fram i samband med planens antagande.

Kommentar: Synpunkterna noteras. En sammanställning enligt länsstyrelsens synpunkt framgår av bilaga tillhörande utlåtandet.

Kommunala instanser

Bygg- och miljökontoret

Bygglov och Miljöskydd

Bygg- och miljökontoret har inga synpunkter på dagvattenhanteringen i detaljplanen men vill informera om följande när det gäller dagvatten.

I oktober 2016 inkom ett klagomål gällande urlakning av koppar från impregneringsmedlet i berg- och dalbanans träkonstruktion till dagvatten. Bygg- och miljökontoret bedömde att det var mindre troligt att impregneringsmedlet lakar ur koppar i sådan omfattning att det innebär en olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Byggnads- och miljöskydds nämnden beslutade den 16 januari 2017 om att lämna klagomålet utan ytterligare åtgärd. I klagomålsärendet har frågan om urlakning hanterats, inte dagvattenhantering i området i stort. Beslutet har överklagats till Länsstyrelsen som den 18 april 2017 avvisade överklagandet på grund av att klaganden inte bedöms vara berörd av beslutet och därför inte har rätt att överklaga det.

Det är i dagsläget oklart om länsstyrelsens beslut kommer att överklagas vidare till mark- och miljödomstolen.

Vad gäller buller, förorenade områden och luftkvalitet har bygg- och miljökontoret inga synpunkter.

Bygg- och miljökontoret vill påpeka att det skulle kunna specificeras vad det är som får ha en högsta totalhöjd om 140 meter (berg- och dalbana) samt inom vilket område återplantering ska ske i det fall marklov beviljas för nedtagning av träd. Specificeringen av berg- och dalbana skulle kunna göras mer flexibel genom att istället skriva till exempel åkattraktion.

Bygg- och miljökontoret förutsätter att höjder på befintliga anläggning och byggnader kontrollmäts och anpassats.

Kommentar: Synpunkterna noteras. På plankartan specificeras att totalhöjden avser berg- och dalbana. Plankartan preciseras med två områden av inmätta träd som grund till gällande marklov för fällande av träd, återplantering bör ske inom samma område. Kontrollmätning av berg- och dalbanans högsta punkt är utförd och höjden ryms inom kartans bestämmelse.

Tekniska kontoret

Tekniska kontoret ser positivt på prickmarken som lagts till i planområdets västra del samt bestämmelsen som skyddar träd med hjälp av krav på marklov. Tekniska kontoret ser positivt på att en särskild inventering av berguv har påbörjats inför planens antagande.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Plankartan kompletteras med en precisering av två områden av inmätta träd som grund till gällande marklov för fällande av träd.

Räddningstjänsten Östra Götaland

Räddningstjänsten har inga synpunkter utan tillstyrker i nuvarande utformning.

Stadsbyggnadskontoret

Vårt diarienummer
SPN 2016/0351 214*Norrköping Vatten och Avfall AB*

Ingenting att erinra.

Berörda statliga verk, företag och intresseorganisationer*E.ON Värme Sverige AB*

Ingen erinran då det inte finns fjärrkyla eller fjärrvärme i området.

Naturskyddsföreningen

Det är bra att vår synpunkt om att naturen i områdets västra del borde skyddas har hörsammats.

I huvudfrågan, om Wildfires lämplighet på platsen, kvarstår vår bedömning att banans placering är olämplig. Skyddsvärd natur och betydelsefullt friluftsliv finns i närheten och störs på ett oacceptabelt sätt. I området finns rödlistade fåglar och marklevande arter. Verksamhetsutövaren har inte i tillräcklig omfattning, enligt Miljöbalken, bevisat att skyddsvärda arter inte tar skada. Expertutlåtanden som lades fram vid Mark- och miljööverdomstolens förhandlingar från Lars Gezelius, Lars Hedenström och Peter Hellström har inte tagits med i bedömningarna. Experterna menar att Kolmårdsbranterna inte tål störningar av en stor berg- och dalbana om de rödlistade fågelarterna ska fortleva. Kompletterande undersökningar av berguv och markområdena väster och söder om Wildfirebanan är inte färdigställda vid behandlingen av ärendet.

Naturinventeringarna är gjorda under fel tidpunkt och när byggandet redan satts igång och tidigare naturvärden redan förstörda.

Vi framförde i vårt yttrande över samrådshandlingarna att det saknas en analys över konsekvenser för ekosystemtjänsterna i området. Denna synpunkt har inte kommenterats av Stadsbyggnadskontoret. Enligt Plan och bygglagen ska synpunkter som lämnas besvaras i samrådsredogörelsen. Vi framförde också synpunkten att markområdet som tagits i anspråk utanför Djurparkens tidigare gränser inte är redovisat. Synpunkten har inte kommenterats av Stadsbyggnadskontoret.

Vi har kontrollerat med Bygg- och miljökontoret att alla övriga attraktioner i Djurparken saknar bygglov. Det gäller Delfinexpressen, Gungan, berg- och dalbanan och flygande matta vid Bamses värld. I samrådsredogörelsen bemöts synpunktsförfattare 23 och 32 med att anläggningarna i Djurparken har bygglov. Det stämmer inte.

Om detaljplanen för Wildfire beviljas anser Naturskyddsföreningen:

- Kontroll och uppföljning av bullerstörningarna från Wildfire och övriga attraktioner behöver säkerställas i planen. Länsstyrelsen har framfört i sitt yttrande att det borde göras.

- Trafikfrågorna till Djurparken detaljplaneläggs. I Mark- och miljööverdomstolens domskäl anges att trafikfrågorna till parken behöver detaljplaneläggas. Planläggning måste ske samtidigt med att detaljplanen för Wildfire antas.
- Inventeringarna av berguv, markområdet söder och väster om banan och övrig inventering som gjorts under olämplig tidpunkt behöver genomföras under vår och sommar innan förslag på detaljplan färdigställs.
- Ett nytt samråd behöver hållas med Länsstyrelsens naturvårdsenhet när naturinventeringar enligt svensk standard är genomförda, kompletterande inventeringar av berguv och markområdet söder och väster om banan är genomförd och förhållandena innan byggandet av banan är klargjord.
- Bestämmelse behöver införas att naturmark som är påverkad av Wildfireanläggningen ska naturanpassas.
- Frågan om dagvattnet måste vara avgjord innan detaljplanen kan utformas och antas.

Bygg- och miljöskydds nämndens beslut att åtgärder inte behöver vidtas är överklagad. Brister finns i utredningen.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Trafik: Flera åtgärder, exempelvis när det gäller parkering har redan genomförts och i något fall omfattats av detaljplan i sig. Som påpekades i samrådsredogörelsen planeras ytterligare åtgärder både på kort och lång sikt för att förbättra trafiksituationen för Kolmårdens djurpark i sin helhet. Att alla dessa åtgärder skulle behandlas isolerat som en konsekvens av föremålet för denna detaljplan, i samtliga fall omfattas av detaljplaneläggning i sig och dessutom samtidigt och i ett sammanhang, är inte möjligt. Det är helt enkelt inte så det går till. Att planerade och möjliga åtgärder av relevans blir belysta i detta detaljplanearbete och i den meningen kopplas till denna detaljplaneprovning, är emellertid fullt rimligt och så har även gjorts genom att åtgärder beskrivs och dess effekter bedöms.

Natur: Plankartan kompletteras med två områden med bestämmelse om marklov för fällande av träd. Verksamhetsutövaren har möjlighet att göra naturfrämjande åtgärder i anläggningen utan någon särskild planbestämmelse. En text om naturfrämjande åtgärder har lagts till i planbeskrivningen, avsnitt 4.2 Natur. Kompletterande inventeringar av berguv och vattensalamander har genomförts och har inte gett något skäl för stadsbyggnadskontoret att ändra sin bedömning i lämplighetsfrågan. Stadsbyggnadskontoret bedömer att den redovisade MKB-handlingen med tillhörande och tidigare naturvärdesinventeringar är ett tillräckligt underlag för att belysa den miljöpåverkan som kan antas uppstå och inte uppstå på grund av planen. Något ytterligare samråd med länsstyrelsen inom ramen för detaljplaneprovningen bedömer stadsbyggnadskontoret inte som nödvändigt.

Dagvatten: Något fördjupat underlag beträffande dagvatten har inte bedömts nödvändigt. Stadsbyggnadskontoret bedömer, efter samråd med andra kommunala instanser som är insatta i frågan, att anläggningen inte

Stadsbyggnadskontoret

Vårt diarienummer
SPN 2016/0351 214

har en påverkan på dagvattensituationen som föranleder några särskilda åtgärder i detaljplan.

Beträffande redovisning av markköp och utvidgning: Det står Kolmårdens djurpark fritt att köpa och sälja mark i enlighet med gällande lagar och förordningar.

Etappmålet beträffande ekosystemtjänster lyder som följer: Senast år 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt. Stadsbyggnadskontoret kommer successivt att implementera etappmålet i sin arbetsprocess vid framtida planering.

Trafikverket

Trafikverket har inget att erinra.

Försvarmakten

Försvarmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.

Berörd allmänhet och fastighetsägare

Numrering av synpunktsförfattare följer nummerordningen i bilagan.

Synpunktsförfattare 01

Sammanfattning: Jag vill igen poängtera att Kolmårdens utveckling är central för Norrköpings fortsatta utveckling. Ett framgångsrikt Kolmården attraherar besökare som inte bara spenderar sin tid och sina pengar på Kolmården. Det blir ringar på vattnet i många andra delar också.

Kolmården är, enligt min åsikt, i mångt och mycket navet i och loket för Norrköpings goda tillväxt. Det är också många av våra barn som fått sin första kontakt med arbetslivet när de fått sommarjobba på Kolmården.

Det är oerhört viktigt att Kolmårdens ägare fortsatt är intresserade av att investera i Kolmårdens, och därmed Norrköping kommuns, fortsatta utveckling.

Det är av största vikt att ni även framåt har en handfast och effektiv hantering av detta ärende.

Avslutningsvis, Norrköping Handel kan inte nog poängtera vikten av att Wildfire får vara kvar – och därmed bidrar till att Kolmårdens Djurpark säkrar sin position som attraktiv besöksplats.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Synpunktsförfattare 02

Sammanfattning: För oss på Elite Grand Hotel är Kolmårdens utveckling mycket viktig och de senaste åren har vi tydligt märkt av en större efterfrågan. Det i sin tur gör att vi säljer fler rum och tack vare det behövs fler personer i personalstyrkan dvs. vi behöver anställa fler medarbetare.

Vår bransch är dessutom duktiga på att anställa ungdomar och nyanlända som får möjlighet att komma in i arbetslivet. När Wildfire öppnade förra året fick vi dessutom, förutom en större efterfrågan från familjer, även en efterfrågan från människor som åker världen runt för att åka de häftigaste berg- och dalbanorna och då får vi även sälja de mindre rummen som annars är svårt att hyra ut under sommaren och helgerna under sommarhalvåret.

Detta gäller inte bara oss hotell utan hela besöksnäringen då dessa besökare kommer hit och spenderar en massa pengar i vår kommun utan att kosta kommunen någonting.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Synpunktsförfattare 03

Allmänt

Kolmårdens djurpark startade uppförandet av berg- och dalbanan "Wildfire".2014 utan något som helst bygglov eller undersökningar. Efter en anmälan sökte djurparken bygglov som beviljades ganska omgående. Bygglovets överklagades och upphävdes i sista instans Mark- och miljööverdomstolen i dom P 6782 den 2016-10-27. Domen krävde att en planläggning var nödvändig som ett underlag för ett nytt ev. bygglov.

Djurparken anses värdefull för kommunen då det är länets största turistattraktion och kopplar berg- och dalbanan som en förutsättning för att djurparken ska finnas kvar. Kommunen försöker nu med alla medel att genomföra planen som ska tillåta anläggningen i nuvarande utförande utan några restriktioner.

Man har t.o.m medgivit djurparken tillstånd att starta anläggningen utan bygglov och innan planförslaget ens beslutats. Ett mycket tvivelaktigt agerande som endast är provocerande och ev. äventyrligt omkringliggande naturområden innan anläggningens verkningar i dessa områden är klarlagda. Djurparken har dock klokt nog avböjt att starta anläggningen vilket höjer deras status genom visad hänsyn till tagna beslut.

Wildfire ligger på ett område som är klassat som riksintresse för naturvård. Det omges även av två naturreservat, Marmorbruket och Bråviksbranten. Dessa är också klassade som riksintresse samt att Marmorbrukets reservat även är ett Natura 2000 område som då ingår i ett europeiskt nätverk med skärpta regelverk. Bråviksbranten är värdefull som en följd av dess läge mot söder, bergrunden samt dess flora och fauna. Många rödlistade arter finns i området och är ett mycket populärt utflyktsmål för friluftsmänniskor samt

de som vill komma bort från stadens ljud och stressade miljö. Upplevelsevärde i naturreservatet är nu till stor del borta efter erfarenheter från endast en säsong med banan i drift.

Marken för djurparken är i gällande översiktsplan utsatt som djurpark och friluftsområde. Användningen ska vara det som den är bäst lämpad för och företräde ska ges åt natur och friluftsliv.

Djurparken är redan idag i en trängd situation då intresset för djurparker minskar och därmed lönsamheten. Man söker då nya vägar genom att öka utbudet med nöjesattraktioner, event osv. Wildfire har medfört betydande miljöpåverkan i området med dess ljudstörningar, visuella effekter och ev. påverkan på djurlivet. Denna påverkan och lämpligheten av anläggningen i denna miljö ska klarläggas i denna planläggning.

Planförslaget har resulterat i att man trots många motstridiga uppgifter ansett att området är lämpligt för berg- och dalbanan. Bedömningen har dock utförts av tjänstemän som inte ens besökt de aktuella naturreservaten vilken måste vara kontroversiellt.

Politikerna har missförstått planen som gäller lämpligheten av banans placering och kopplar detta istället till djurparkens överlevnad, arbetstillfällen och kommunens attraktionskraft som ju är en helt annan fråga även om det har ett visst sammanhang.

Besökarantalet till djurparken minskade istället från föregående år vilket tyder på att syftet att locka ytterligare en besökskategori med lite äldre besökare inte verkar vara rätt inriktning. Man hade troligen tjänat på att inte bygga anläggningen eller överhuvudtaget ändra inriktning mot nöjespark. Satsningen på Bamse och hans vänner har ju dock lyckats väl. Bamse är ju även en miljövän vilket kanske passar parkens besökare bättre och ger även en sundare värdegrund för framtiden än en skrålade berg- och dalbana medförande betydande miljöpåverkan på ett av enligt Länsstyrelsen länets toprankade naturreservat.

Synpunkter

Översiktsplanen ÖP

I detaljplanen hänvisas till den nya översiktsplanen landsbygd som är under sammanställning efter samråd. Den nya översiktsplanen är dock inte gällande ännu och man kan således inte referera till denna. I befintlig översiktsplan antagen av kommunfullmäktige 2010 är området utpekad som djurpark i ett område med höga rekreativvärden. "I områden med stora attraktiva natur- kultur- och rekreativvärden eftersträvas enligt planen varsam utveckling."

Den nya översiktsplanen har ändrat definitionen och kompletterat med området sydväst om djurparken så att detta ska tillåtas som upplevelseområde som enligt planläggaren kan innefatta nya åkattraktioner.

Detta område gränsar ju direkt mot Marmorbrukets naturreservat dit inga störningar bör ske, i varje fall utanför ställda gränsvärden. Ändringen av detta har medfört ett antal yttranden i samrådet där den nya användningen ifrågasätts. Således är inget som helst klart med den nya ÖP och några referenser till denna kan rimligtvis inte ske.

Jag anser att all koppling till den nya ÖP av denna planläggning ska tas bort då några referenser till denna inte i dagsläget kan beaktas. Referenser måste istället ske mot befintlig gällande översiktsplan.

Naturvärdesinventeringen

Inventeringen har inte funnits som underlag på kommunen och har således inte beaktats i planförslaget. Jag begärde ut handlingen men den fanns inte tillgänglig på kommunen. Jag erhöll denna den 2017-02-20 efter beställning från Calluna via Norrköpings kommun. Naturvärdesinventeringen kan heller inte betraktas som ett godkänt underlag för planläggningen. Denna är utförd den 9-14/11-2016 då snötäcket var 5 cm. i området.

Inventeringen uppfyller således inte NVI standarden då inga inventeringar kunnat utföras på marktäcket. Ormar, salamandrar och övriga djur på och i ytlagret har inte kunnat dokumenterats.

Likaså gäller fågellivet för flyttfåglar samt boplatser i marklagret.

Naturvärdesinventeringen berör även endast planområdet och ingen inventering har skett vad gäller omkringliggande naturvårdsområde västerut och t.ex dess våtmarker.

Jag anser därför att en ny godkänd inventering utförs våren/sommaren 2017 för att få en rättvisande bild av området. Den borde även omfatta omkringliggande naturvårdsområden och våtmarker sydost om planområdet.

Fågelinventeringen.

Inventeringen har inte gått att erhålla för bedömning från kommunen. Jag misstänker att någon uppdaterad sådan inte finns då det inte gått att genomföra en sådan under vintersäsongen. Jag antar istället att man utgått från den tidigare utredningen av JP Fågelvind som utfördes i djurparkens egenintresse i samband med förhandlingarna med Mark- och miljööverdomstolen. I samband med synen i augusti 2016 fick denna utredning hård kritik då den inte ger en korrekt bild av fågellivet i området. Inventeringen är utförd från vattentornet i djurparken och från detta ser man inte livsmiljöerna i branterna eller den norra delen av Bråviken. Enligt Jan Pettersson själv så täcker undersökningen från fyren Algers grund och söderut vilket bara är halva Bråviken. Pettersson gjorde tidigare även en preliminär utredning där resultatet blev att det inte överhuvudtaget fanns några rödlistade fågelarter i en radie 3 km. från Wildfire. Detta ifrågasattes av oss klagande då det är klatt bevisat att arter finns och är dessutom registrerade och uppföljda av Länsstyrelsen Östergötland. När väl Petterson gör sin utredning kommer han dock fram till att det finns minst 23 rödlistade fågelarter i närområdet. Det är en ganska stor skillnad mot 0 arter. Vilket förtroende kan man efter detta ha till utredningens slutbedömning.

Slutsatserna i fågelutredningen var vid synen även mycket ifrågasatta och Pettersson ville inte kommentera dessa. Det kan konstateras att fågelutredningen är bristfällig och utförd i djurparkens egenintresse. Jag anser därför att en ny oberoende fågelutredning ev. i samarbete med Länsstyrelsen upprättas över vår- sommar 2017 så detta blir korrekt belyst. Det är viktigt att en korrekt bedömning utförs då bland annat ett par av den känsliga pilgrimsfalken häckar i området vars störningskänslighet är svårbedömd. Endast 7 par finns i hela Östergötland. Även falkens bytesdjur anses kunna bli störda av Wildfire.

Riksintressen

Här nämns riksintresseområdet Marmorbrukets naturreservat men inget nämns om området öster om planområdet, Bråviksbrantens naturreservat. Det verkar som man glömt detta område i utvärderingen.

Art- och områdesskydd

Man skriver att det finns ett stort antal skyddade arter i och omkring området för Wildfire. Det står i planförslaget att "Det är kommunens uppfattning att en utveckling av olika upplevelseaspekter i Kolmårdens djurpark främjar och stärker djurparken som besöksmål". Man skriver att detta främjar en långsiktig hållbar användning av mark och vattenområden ur ett sammantaget socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Det kan ju vara riktigt att en större medvetenhet om djur och natur skapas genom ett besök i parken, men vad får en berg- och dalbana för referens i detta. Denna äventyraryr är istället hela riksintresset och dess djurliv. Detta måste utvecklas på ett bättre sätt hur sambandet hur berg- och dalbanan kan vara till gagn för att skydda djurlivet mm. i området när det är rena motsatsen.

Natur

Det bedöms i planen att anläggningen antas ge måttliga konsekvenser på naturmiljön. Bedömningen i sista stycket att inga konsekvenser kommer att beröra naturreservaten och att en gynnsam bevarandestatus inte bedöms påverkas för några förekommande fågelarter. Det sistnämnda måste ifrågasättas då det vid förhandlingarna i MÖD av expertis inom fågelområdet inte alls kunde bortse från störningseffekterna på framför allt pilgrimsfalk och berguv som häckar i området.

Jag anser därför att detta måste noggrannare utredas innan man kan bedöma bevarandestatusen av ingående fågelarter, t.ex med en ny oberoende fågelutredning som tidigare nämnts. Här måste även Länsstyrelsen tillfrågas innan en så generell bedömning kan godtas.

Markens beskaffenhet

I planförslaget står att marken på planområdet där banan är placerad består av 1 m. jord och morän. Detta är ju inte korrekt vilket ett flertal bilder från området visar. Berget är ju avtäckt och stora delar saknar någon beläggning

överhuvudtaget. Dessutom har ju ca: 200 träd avverkats som tidigare absorberat regnvatten osv.

Dagvattenhantering

Man bedömer att ingen förändring av dagvattenflöden har skett i samband med exploateringen. Marken på berget har ju avtäckts vilket medför att ingen absorbering av dagvattnet sker därifrån. Vattnet rinner till en del ut i våtmarken sydväst om banan. Det medför ökade vattenflöden i våtmarken samt i efterföljande naturreservat. Dess effekter är okända och har inte genomlysts. Jag anser därför att dagvattenhanteringen måste undersökas och dess effekter redovisas innan planen i denna del kan anses fullständig.

Dagvatten impregneringsmedel

Träkonstruktionen för berg- och dalbanan är impregnerad med medlet Tanalith E 12. Enligt produktens säkerhetsdatablad (Bilaga I) innehåller detta giftiga ämnen och anges som hälsoskadligt och miljöfarligt. Det anges även att det är "Mycket giftigt för vattenlevande organismer kan orsaka skadliga långtidseffekter i vattenmiljön"

En beståndsdel är t.ex. koppar. 2000 kg. koppar har använts enligt en rapport till det impregnerade virket. En anmälan angående utlakningen av impregneringsmedlet och dess verkningar inlämnades till kommunen.

Djurparken gjorde sedan en utredning kring detta, men undersökte endast kopparutsläppen och inte den kompletta produkten Tanalith E 12. Några fysiska provtagningar i de aktuella våtmarkerna gjordes heller inte. Ärendet avskrevs av kommunen men är överklagat till Länsstyrelsen Östergötland. Länsstyrelsen har beslutat i ärendet men endast avslagit ärendet då jag inte anses berörd. Sakfrågan har däremot inte behandlats utan ärendet är överklagat till Mark- och miljödomstolen.

Avrinningsområdet för dagvattnet är till den känsliga våtmarken sydväst om berg- och dalbanan och vidare ner till Marmorbrukets naturreservat. Några fysiska provtagningar i våtmarkerna utfördes inte heller. Endast beräkningar stod till grund för beslutet. En avvaktan på Mark- och miljödomstolens beslut måste ske och en ev. ny utredning av det fullständiga impregneringsmedlet Tanalith E 12 och dess verkningar utföras innan planen ev. kan antas.

Inverkan på miljön

Planens genomförande bedöms medföra risk för betydande påverkan på miljön. Detta konstaterar planläggaren, Länsstyrelsen, och Mark- och miljööverdomstolen. Den nya reviderade miljökonsekvensbeskrivningen skiljer sig inte mycket från den som utfördes tidigare av djurparken. Det var även då Calluna som utförde denna. I Mark- och miljööverdomstolen ansåg man att denna inte kunde bortse från att ingen skadlig inverkan kunde ske på omkringliggande naturreservat och dess habitat. Den nu aktuella miljökonsekvensbeskrivningen innehåller heller inget ytterligare som styrker bedömningen att ingen betydande påverkan kommer att ske.

Tvärtom visar den nya utredningen att t.ex ljudnivåerna i naturreservaten överstigs både ekvivalent och momentant. Dessutom har man använt en naturvärdesinventering som inte uppfyller standard, samt en fågelutredning som tidigare förkastats som underlag.

Åtgärder för att begränsa miljöpåverkan

Det har konstaterats i MKBn att ljudnivåerna överskrider gränsvärdena i riksintressena. Detta är ju ett skäl till att anläggningen riskerar att medföra en betydande miljöpåverkan. I Mark- och miljödomstolens dom står att det ska belysas "möjliga åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka den eventuella negativa miljöpåverkan".

Det är även en motsägbar uppfattning angående ljudnivåerna i MKBn och den kompletterande rapport från Tyrens i augusti 2016 (bilaga 2). I MKBn på sidan 55 står att t.ex. "Vindskyddet ligger dock mer skyddat från bullerpåverkan än stigarna i området." I den kompletterande ljudrapporten (bilaga 2) står tvärtom, "Det kan poängteras att detta sannolikt utgör den plats utanför djurparken där ljudet från berg- och dalbanan är som mest märkbar." Denna utredning är dessutom bedömd fysiskt på plats.

Kommunens slutsats härleder dock enbart till bedömningarna i MKBn vilken är felaktig. Jag kan inte någonstans hitta var man beskriver förslag för reducering av ljudnivåer eller miljöpåverkan i riksintresset vare sig i planförslaget eller MKBn. Jag har även till djurparken i augusti 2016 anmält de överskridande ljudnivåerna vilket även verifierades av ljudtekniker från Tyrens. Han ansåg att några åtgärder nog krävdes för att komma ner i rimliga ljudnivåer. Detta har dock helt nonchalerats av djurparken. En utredning måste kompletteras i planen för vilka åtgärder som behöver vidtagas på anläggningen för att reducera ljudnivåerna. Allt enligt domen i Mark- och miljööverdomstolen. Även Länsstyrelsens samrådsyttrande påpekar vikten av åtgärder för bullerdämpning osv.

Trafik

Djurparken har fått ett större antal besökare de 2 senaste åren som följd av attraktionen "Bamses värld". Detta har skapat trafik kaos både i närområdet men även uppe i Krokek vissa dagar. Djurparken har därför skapat några nya parkeringsplatser, bl.a ytan vid den gamla pallfabriken HSB. På samrådsmötet påpekade jag de problem som uppstått då en del besökare inte hittar till rätt parkeringsplats utan t.ex går ut efter sitt besök i parken genom huvudentre'n och då upptäcker att bilen står på den andra parkeringen. Man går då på vägrenen längs väg 903 mellan huvudparkeringen och pallfabriken vilket är en riskfylld procedur. Det hör mer till vanligheterna att man möter dessa människor på vägrenen eller ute på vägen med barnvagnar osv. så farliga situationer uppstår. Planläggaren menade på samrådsmötet att ingen allvarlig olycka ännu inträffat så någon sådan lösning var inte aktuell. Jag lever väl i annan värld men trodde givetvis att planläggningen och även generellt ska vi bygga bort risker och förebygga olyckor. Planläggaren vill istället vänta tills en olycka sker.

I Mark och miljööverdomstolens domslut står att prövningen av trafikfrågan kring djurparken ska lösas i planläggningen. Jag har inte i planförslaget sett

en färdig lösning på detta och vem som ska hantera detta. Det pratas ju om en förbifart direkt från E4 till djurparken som en lösning, men trafikverkets representant meddelade vid samrådsmötets slut att trafikverket inte hade några sådana planer under överskådlig tid. Som jag förstod fanns inte ens en planering för detta. Att djurparken skulle lösa några trafikproblem själva verkar långsökt. Som t.ex den nya förbifarten bakom tropikariet som färdigställdes 2016 tog 40 år att fixa efter påtryckning från Kopparbo vägförening på 70-talet. Dessutom fick väl vi skattebetalare stå för notan. En ny gångväg måste anläggas innan årets säsong mellan huvudparkerings och reservparkerings "Pallfabriken" innan en olycka inträffar. Om djurparken ska utökas måste trafiklösningarna utföras snarast. Inte minst även för räddningstjänstens ev. utryckningar. Sommaren 2016 var enligt djurparkens tidigare VD Mats Olsson räddningstjänsten ute i princip varje dag under några veckor för att ta hand om getingstuckna personer.

Sociala konsekvenser

Man anger i planen att bl.a. berg- och dalbanan bedöms bidra till ökat välmående hos barn och vuxna då man antar att fler kommer att besöka djurparken och på så sätt öka kunskapen om djur och natur. Faktum är att den första säsongen med berg- och dalbanan i drift har besökarantalet istället minskat från föregående år under normalsäsongen april-september. Ovanstående påstående är således bara en felaktig bedömning och inget annat. Istället har berg- och dalbanan medfört negativa konsekvenser för friluftslivet, men om detta benämns inget. De friluftsmänniskor som normalt vistas i t.ex. Marmorbrukets naturreservat har drastiskt minskat under sommaren-hösten 2016 då berg- och dalbanan med sina ban- och skrik ljud helt förstört upplevelsevärde vid ett besök i naturreservatet.

Dessa miljöer är och kommer att vara viktiga för människors och i synnerhet barns livskvalitet genom att vistas med hänsyn till natur och vilda djur utan några stängsel.

Jag är ju boende i Marmorbruket precis bredvid vägen och möter och pratar med många besökare som vistas i naturreservatet. Jag kan nog säga att 100 % av de jag pratat med är bestörta över denna utveckling.

Hur kan jag då veta att färre besöker naturreservatet, jo det är lätt att kontrollera. Där stigen upp till naturreservatet börjar, finns en frodig växtlighet med stora blad. Normalt sett är dessa nedtrampade då stigen passerar igenom detta område. Det har ingen betydelse om sommaren är regnig eller solig, samma varje år. Under hösten 2016 var det knappt ett blad krökt längs stigen. Jag kan inte tolka det på annat sätt än besökarna har blivit mindre till antalet eller t.o.m upphört.

I bedömningen av sociala konsekvenser skrivs inte ett ord om naturreservaten och vilken livskvalitet det medför. Ingen tvekan om att planläggningen är vinklad. Jag lyckades inte heller på samrådsmötet träffa någon tjänsteman som besökt området för att kunna bekräfta ovanstående. Inte ens er egen kommunekolog hade besökt området trots att ni har skötselansvaret för detta sedan 2012.

För att verifiera besökarantalet i Marmorbrukets naturreservat kan man t.ex komplettera med en gästbok i en låda där man även får ange sitt upplevelsevärde och störningarna från Wildfire i en 5 gradig skala. Då

borde man få en korrekt bild av hur många som besöker området och hur man värderar upplevelsevärdet. Detta kan ju administreras av kommunens ansvarige för naturreservatet. Wildfire kommer rimligtvis inte att vara i drift denna säsong och då får man ju en grundreferens innan banan ev. tas i drift efter omkonstruktion.

Förutsätter att man gör en utvärdering av de sociala effekterna på vad ett ostört naturreservat medför i välbefinnande och friluftsvärde. Dessa områden är ovärdeliga och tillför även dynamiska mervärden för hela samhället. Inte ett ord nämns ju om detta i planförslaget. Jag tror även att ett besök i naturreservatet är mer välmående och kunskapsbyggande än ett besök i djurparken som numera blivit en skrålande nöjespark än ett lugnt strövområde som när jag var småbarnsförälder på 90-talet.

Konsekvenser för stadens attraktivitet

Det står att markanvändningen överensstämmer med kommunens översiktsplan. Detta är inte korrekt som jag beskrivit tidigare. I nuvarande översiktsplan står tvärtom att "I områden med stora attraktiva natur- kultur- och rekreationsvärden eftersträvas enligt planen varsam utveckling". Hur detta harmoniserar med Wildfire önskar jag ha utvecklat.

Däremot finns ett förslag till ny översiktsplan där man avser utöka djurparksområdet västerut med "upplevelseanläggningar mm." men denna plan är ännu inte antagen samt att ett flertal kritiska synpunkter angående användningen av detta område har inlämnats. Visst är djurparken en stor turistattraktion, men den har funnits i 50 år och en enda omdiskuterad attraktion kan inte betyda liv eller död för Norrköpings kommun. Skulle djurparken få avveckla sin verksamhet så är det nog inte på grund av en berg- och dalbana. Det finns större problem än detta som kan vara bidragande. Vi får väl hoppas att djurparken klarar sig utan Wildfire. Stadens attraktivitet kommer även att minska för friluftslivet, då områdets upplevelsevärden går förlorade med anläggningen i drift. Om detta nämns ingenting om i planförslaget. Texten i konsekvensbeskrivningen måste ändras då den inte alls överensstämmer med gällande översiktsplan.

Samrådsmötet

Jag kom till samrådsmötet med 20 frågor som jag önskade besvarade. Jag fick åka hem efter 2 timmar utan en enda fråga besvarad. Vad är detta för samråd. Kunskapen om de aktuella riksintresseområdena som behandlas i planen är ju obefintlig. Istället fick man en genomgång hur viktig denna satsning var för djurparken och kommunen. Uppgifter som inte alls hör till detaljplanen. Planläggaren och kommunekologen verkade helt ovetande om innehållet i MKBn och kunde inte reda ut några som helst frågor. Kommunen skulle även trixa till det så djurparken skulle kunna köra anläggningen i sommar utan bygglov om planen inte skulle bli klar. Hur opartiskt är detta och är det överhuvudtaget lämpligt när det är klarlagt att anläggningen riskerar betydande miljöpåverkan i riksintresset.

Alternativa platser samt alternativa utformningar

I Miljöbalken 6 kap 7§ ska planförslaget ge en redovisning av alternativa platser samt alternativa utformningar. Detta saknas i planförslaget. Planförslaget ska ju behandlas i det läge innan banan var byggd. Se punkt 2 och 4.

Sammanfattning planförslag

Jag anser att planförslaget är bristfälligt, Man använder delvis gamla utredningar, samt anlitat bolag som är jäviga med djurparken då de tidigare varit dess uppdragsgivare i samma ärende. Man kan heller inte bortse som framgick på mötet att arbetar tjänstemännen inte utfört planförslaget utefter sin profession utan direkt efter politikernas önskemål. Detta framfördes på mötet utan att besvaras av de ansvariga. Däremot ville man gärna prata om djurparkens förträfflighet. Denna planläggning följer samma mönster som de 3 planläggningar jag följt i Marmorbruket. Inget intresse visas till lokalbefolkningens erfarenheter utan endast ett enkelspår mot kommersialisering från ett kontorsperspektiv. Ingen har ens varit ute och fysisk besökt de aktuella områdena. I den nu aktuella planläggningen finns inte ett ord nämnt om t.ex det förlorade upplevelsevärdena i naturreservaten. Planförslaget ställer sig positiv till anläggningen trots att ingenting ytterligare tillkommit som säkerställer det som efterfrågas i domen från Mark- och miljööverdomstolen, att det inte kan uteslutas att de rödlistade arterna i riksintresset inte kommer att påverkas.

Detta planärende ska ju behandla lämpligheten att anlägga en Berg- och dalbana gentemot störningar på riksintresseområdena, inget annat. Nu verkar bedömningen mer handla om stadens attraktivitet och arbetstillfällen. Detta klargjordes tydligt vid synen med Mark- och miljödomstolen när djurparken ville att vi skulle vandra runt i parken och se alla attraktioner. Ordförande i Mark- och miljödomstolen förklarade syrligt att, "Vi är inte här för att besöka en djurpark. Vi är här för att bedöma lämpligheten av ett bygglov för en berg- och dalbana mot angränsande riksintressen så nu beger vi oss direkt mot denna anläggning". Kort och klart.

I domen från Mark och miljööverdomstolen framgår att planläggning för berg och dalbanan och trafiklösningar och tillfartsvägar (föbifart Krokek) ska ske i ett sammanhang. Ingen planläggning har utförts för detta och någon förbifart finns överhuvudtaget inte planerad i överskådlig framtid enligt trafikverkets representant från trafikverket. (se Trafik ovan). Planförslaget är således inte komplett och uppfyller inte domen i Mark och miljööverdomstolen. Det är så mycket brister att jag anser att planläggningen måste göras om med opartiska utredningar och utan politikernas inverkan och påtryckningar som tydligt uttrycktes på samrådsmötet. Planförslaget kommer då sannolikt att utmynna i att ett O alternativ där det föreslås och banan far rivas till förmån för friluftslivet, och ett bevarande för kommande generationer av dessa värdefulla riksintressen. Jag undrar även hur man kommit fram till bedömningen att platsen är lämplig för en berg- och dalbana och inte kommer att påverka omkringliggande riksintressen utan att en enda tjänsteman eller politiker varit fysiskt på plats i naturreservaten. Inte ens Callunas ljudkonsult Martin Almgren har besökt platsen enligt telefonsamtal 2016.

Miljökonsekvensbeskrivningen MKB

Allmänt samt lämplighet

Miljökonsekvensbeskrivningen är utförd av Calluna. Samma bolag som utförde den tidigare MKBn för djurparkens räkning i samband med överklagandeprocessen av bygglovet. Denna ansågs då bristfällig och kunde inte utesluta att de rödlistade och andra arter inte påverkades negativt i djurparken eller naturreservatet. Lämpligheten att då använda samma företag till den nu opartiska planläggningen känns ju inte korrekt då man tidigare arbetat för djurparkens egenintresse. Kolmårdens djurpark själva har ju beställt MKBn genom deras kontaktperson Niclas Palmqvist. Detta finns angivet i MKBn sidan 2. På samrådsmötet angavs att det är kommunen som beställer utredningen men att djurparken betalar denna och man var då tvungen att välja Calluna som man har ramavtal med. I och med att djurparken är beställare behöver inte kommunens ramavtal följas och en annan leverantör borde fritt kunna väljas för att undgå en jävsituation. Jag ser valet av Calluna i detta fall som tvivelaktigt och önskar en redovisning hur kommunen har resonerat när man godkänt detta.

Miljökonsekvensbeskrivningen är dessutom utförd vintertid som inte alls kan jämföras eller vara komplett i förhållande till säsongen då berg-och dalbanan är i drift och djurlivet annorlunda. Vid denna årstid finns ju bl.a inga störningar av naturliga skäl. Markskiktet och dess djurliv går ju heller inte att undersöka. Vad gäller fågelutredningen så har man som jag förstått använt den tidigare utförda av JP fågelvind. Denna förkastades ju på synen med Mark-och miljööverdomstolen och medverkande experter, denna är således inte tillämplig i detta fall.

Jag kräver att både MKBn och fågelutredningen görs om och att det till detta anlitas oberoende erkända bolag. Utredningarna måste ju även utföras sommartid för att ha en relevans. Utredningarna på plats kan ju även utföras i samråd med lokalt boende med kunskaper om de lokala förhållandena.

EU direktiv mm.

Jag kan inte i miljökonsekvensbeskrivningen hitta vart man beaktat gällande EU direktiv. T.ex. artikel 4 och artikel 6 mfl. Efterlyser detta samt en bedömning kring dessa. Detta gäller även regelverket kring Natura 2000 området. Det finns inte heller någon hänvisning till föreskrifterna kring Marmorbrukets naturreservat. där det tydligt står att störande ljud inte får förekomma från t.ex musikspelare. Det finns heller inte några referenser till Naturvårdsverkets rapport 5709 "Ljudkvalitet i natur- och kulturmiljöer" där det beskrivs vikten av tysta områden, ljudets del i upplevelsevärde och livskvalitet. Denna rapport har funnits med tidigare i processen.

*Jag förutsätter att innebörden dessa direktiv och rapporter tas med i en kommande ny bedömning i ärendet.

Platsval

I miljökonsekvensbeskrivningen står att man ändrat banans riktning så att ljudet riktas ut mot naturreservatet västerut istället för in mot djurparken för

att värna djuren i parken. Således är inte de rödlistade arterna och natmTeservatets besökare så viktiga att skydda. Banan är ju helt felplacerad så nära naturreservaten, det finns egentligen inte en ända lämplig plats i hela djurparksområdet som är lämplig. Banan borde således rivas och placeras i kommunen, kanske ute vid Bråvalla. Då blir ju stadens attraktionskraft dessutom betydligt större och möjlighet till expansion i princip obegränsad. Störningseffekterna kan väl inte vara ett problem då området tidiga varit krigsbas för flygvapnet. Det står även att det blir problem att återställa området då betongfundament osv. kommer att finnas kvar. Detta har ju inte varit något problem när den gamla linbanan revs så varför skulle det vara det nu. Det stora problemet är väl att återställa de minst 200 träd som fällts samt att återställa markskiktet på berget. Nu har ju djurparken byggt anläggningen på egen risk och har således ansvaret för att återställa området.

Påverkan

Miljökonsekvensbeskrivningen bedömer att ingen påverkan på riksintresseområdena kommer att påverkas negativt. Bara marginellt. Men det räcker. Överhuvudtaget något som försämrar habitaterna för arterna i naturreservatet är inte tillåtet. Därmed faller hela bedömningen. Den samlade bedömningen måste enligt. På sidan 13 i domen Mark- och miljööverdomstolen står angående tidigare utredning, "Det går inte att med stöd av denna utsluta att dessa arter inte påverkas. De effekter berg- och dalbanan förväntas få på omgivningen är sådan att det vid en sammantagen bedömning att dessa kan antas att berg- och dalbanan medför en betydande miljöpåverkan." I den nu aktuella MKBn liksom den förra, styrks inte att arterna inte kommer att påverkas. Därmed faller hela MKBn efter domstolens tidigare bedömning. Det råder ingen tvekan om att livsmiljöer redan försvunnit genom t.ex fällningen av 200 träd med värdefulla boplatser för fåglar enligt naturvärdesinventeringen. Dessutom överstiger buller- och skrikjud gränsvärdena både ekvivalent och momentant i riksintresseområdet.

Skadebegränsande åtgärder

Trots anmälningar om störande ljudnivåer har djurparken inte vidtagit några åtgärder kring detta. Trots att detta ska ske enligt det tidigare bygglovet. Detta gäller även anläggningen "Bamses värld". Djurparkens tidigare utfästelser att vara tillmötesgående och åtgärda brister har inte infriats. Några förslag eller utredningar kring detta har inte heller redovisats. Tyrens ljudtekniker med mätningar på plats i Marmorbrukets naturreservat anser att en åtgärdsplan för att begränsa ljudstörningarna måste till (bilaga 2).

Trafik

Jag kan inte hitta var i MKBn man utreder hur räddningstjänsten ska komma fram med sina fordon i de fall det är köbildning t.ex. mellan Krokek och djurparken. Sommaren 2016 var det väl inga större problem då besökarantalet var mindre än förväntat och man anordnat de 2

reservparkeringarna. Ökar besökarantalet som är syftet, måste det redas ut hur detta ska fungera. Hur ska 2 personbilar samt en brandbil i bredd kunna mötas på vägen 903 vid köbildning utan att tid går förlorad?

Buller åkattraktion

Det är klarlagt att åkattraktionen ger upphov till buller och skrik ljud t.ex. långt in i Marmorbrukets naturreservat. I MK.Bn finns en tabell där detta tydligt redovisas. Det verkliga ljudnivåerna är betydligt högre i synnerhet vid östlig vind. En redovisning av ljudnivåerna i Bråviksbrantens naturreservat uppe på bergen bortom Karlslund saknas Detta måste kompletteras i utredning då det är i detta område en del rovfåglar har sina häckningsplatser. Likaså gäller området öster om Vildmarkshotellet mot Kopparbo. Överhuvudtaget verkar inga utredningar gjorda kring dessa områden. Bullerkartan Bilaga 7 i MKBn och ljudvärden som anges i tabeller och text stämmer inte överens. Ljudnivåerna på kartan överensstämmer dessutom inte alls med verkligt uppmätta värden, t.o.m av Tyrens ljudtekniker. Till exempel visas på bullerkartan (bilaga 7 i MK.Bn) att ljudnivån vid vindskyddet eller Spiran skulle vara < 25 dBA. I tabellerna står det att ljudnivån är 35-40 dBA och Tyrens kompletterande mätning 60dBA. Dessa harmoniserar ju inte alls med kartan som är helt felaktig. Jag tycker detta speglar hela utredningens verklighetsförankring. Jag har påpekat tidigare att dessa datorberäkningar inte stämmer i detta fall, hur långa och krångliga dessa beräkningsprogram namn än har. Det ekvivalenta värdet ligger dessutom högre än 40dBA. Kommunen kan ju göra en kontroll. Det skrivs även i MKBn att det inte finns några särskilda målnivåer för ljud för området (naturreservat). Jag hänvisar då till Naturvårdsverkets rapport 5709 "Ljudkvalitet i natur och kulturmiljöer", så visst finns det rekommendationer. Här redovisas även upplevelsevärden av ljudstörningar. Ljudnivåerna överskrids således i naturreservatet och även för djur i parken nära banan där momentana ljud inte får överstiga 65dBA. Helt klart är att rekreativevärdet uppe i Marmorbrukets naturreservat drastiskt försämrats vilket kan verifieras med lägre besökarantal sommaren 2016. Vid synen med Mark och miljööverdomstolen besöktes platsen för vindskyddet i naturreservatet där förhandlingar skedde. Varje gång ett tågsett kördes fick man göra uppehåll som en följd av ljudnivåerna då det inte gick att höra varandra. Detta kan bekräftas av de flesta som medverkade vid synen. Djurparkens deltagare Niclas Palmqvist meddelade dock vid samrådsmötet för planen att han inte kunde uppfatta något ljud överhuvudtaget. Djurparkens trovärdighet måste ju starkt ifrågasättas och äventyrar ju även trovärdigheten på bedömningarna i Miljökonsekvensbeskrivningen och övriga utredningar utförda i samråd med djurparken. Man skriver även att vandringsleden som passerar genom naturreservatet bedöms konsekvenserna bli mer än måttliga (ca: 40-45dBA) vilket bara detta måste anses som betydande påverkan från anläggningen. Man skriver även för att bagatellisera ljudstörningarna att "ljudnivåerna från attraktionerna riskerar att överskrida rekommendationerna i Naturvårdsverkets vägledning på en yta som understiger 20 % av naturområdenas totala yta räknat för hela riksintresset längs Bråvikens norra strand. Räknas området väster om djurparken, runt Marmorbruket som ett avgränsat område påverkas ytan

större procentuellt sett". Nu är ju riksintresset ända från Marmorbruket till Näverkvärn. Ett ganska långt område. Marmorbrukets sträcka är ju marginell i detta förhållande. Det skulle därför vara intressant att veta hur stor procentsats störningarna har om man endast räknar det aktuella området, Marmorbrukets naturreservat. Vilka störningar som blir i Näverkvärn är ju ointressanta i sammanhanget. Som jag förstår så måste den siffran rimligen bli 100% vilket är allvarligt.

Expertvittnena från förhandlingarna med Mark och miljööverdomstolen har överhuvudtaget inte nämnts eller beaktats i MKBn. Både experter för fågellivet och reptiler hördes. Dessa kunde inte med säkerhet fastställa att ingen påverkan skulle ske i samband med driften av Wildfire.

En annan märklig uppgift från djurparkens veterinär var "att om djuren skulle störas av för höga ljudnivåer så kunde man droga dessa att bli mer okänsliga". Är detta verkligen rimligt, och hur ska man hantera djuren i naturreservatet som blir berörda av störningarna. Ska vi verkligen ens fundera på att droga djur för att vi människor ska tillfredställas med diverse nöjesattraktioner i ett riksintresse reserverat för naturvård ?

Djurparken har inte heller utfört några dokumenterade stressmätningar hos djuren som det tydligen finns enkla metoder för genom att mäta kolinonhalten i blodet och sedan jämföra dessa värden före resp. efter en förändring av livsmiljön. Djurparkens veterinär ville inte svara på detta mer än hon tyckte detta var onödigt.

Hon menade på att det räckte med att lyssna på djurvårdarna för att få en säker bedömning. Ingen dokumentation finns således över detta.

Slutbedömning granskningsförslag

Miljökonsekvensbeskrivningen redovisar en slutbedömning på att Wildfire medför en måttlig påverkan på naturmiljön och inga effekter på Natura 2000 området. Studerar man underlaget i miljökonsekvensbeskrivningen samt de expertvittnesmål som redovisades vid förhandlingen i MÖD, är det omöjligt att komma fram till slutsatsen att det överhuvudtaget inte har någon inverkan på eller konsekvenser för naturreservaten Marmorbruket och Bråviksbranten. Man skriver ju själv på sid.40 i utredningen att gränsvärdena i naturreservatet överstiger rekommendationerna och att ljudnivåerna är 40-45dBA i vissa områden.

Även kommunens tekniska kontor har i sitt yttrande bedömt att noggrannare utredningar måste komplettera utredningen innan en bedömning kan ske. Den nuvarande utredningen måste därför förkastas. Den är ju även utförd utefter tidigare utredning från Calluna som utfördes i djurparkens egenintresse. En ny oberoende Miljökonsekvensbeskrivning och även fågelutredning måste utföras under våren-sommaren 2017 för att göra en korrekt bedömning. I Mark och miljööverdomstolens dom P 6782-15 står angående tidigare MKBn "Det går inte med stöd av denna utslutna att dessa arter inte påverkas." Det är heller inte klarlagt hur buller påverkar de rödlistade arterna i riksintresset. Jag kan inte se att denna MKB på något sätt är tydligare än den tidigare att säkerställa ovanstående och uppfyller således inte domen i Mark- och miljööverdomstolen.

Mark och miljööverdomstolens dom

Den nu aktuella planen med tillhörande MKB uppfyller inte Mark- och miljödomstolens dom vare sig vad gäller miljöhänsyn eller trafikfrågan. Den MKB som ligger till grund för planläggningen utesluter inte den påverkan anläggningen har på omgivande naturområden som domen önskar ska klarläggas så inga skador uppstår. Inget i nuvarande MKB påvisar detta, tvärtom redovisas t.ex. högre ljudnivåer än de som angavs i tidigare skede som gav en fällande dom i Mark och miljööverdomstolen. I domen står "De effekter berg- och dalbanan förväntas få på omgivningen är sådana att vid en sammantagen bedömning av dessa kan antas att berg- och dalbanan medför en betydande miljöpåverkan. Prövningen av berg- och dalbanan borde därför ha föregåtts av detaljplanering där åtgärdens miljöpåverkan kunnat belysas, liksom möjliga åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka den eventuella negativa miljöpåverkan." Ingen övertygande ytterligare redovisning utöver tidigare MKB angående miljöpåverkan eller möjliga åtgärder har redovisats i planen. Endast att miljöpåverkan bedöms som måttlig. Därför uppfyller inte planen på något sätt det som avses i domen. I Mark och miljööverdomstolens dom P 6782-15 står att även trafikfrågan ska planläggas i detta sammanhang. Jag kan bara tolka som att planområdet endast behandlar området där Wildfire är anlagd, de trafikfaror osv. som redovisats i samrådsskedet har helt ignorerats.. Därför uppfyller man inte Mark- och miljööverdomstolens dom.

Förslag

Jag föreslår istället då anläggningen av kommunen inte anses innebära någon störning, att denna rivs och istället placeras i Norrköping, t.ex. på Bråvallafältet. Det skapar en mängd arbetstillfällen, dels för flytten men även vid senare drift av anläggningen då besöksunderlaget är betydligt bättre, stadens affärsidkare gynnas, området kan expanderas med fler attraktioner osv. samt ökar stadens attraktionskraft. Parkeringsplatser går lätt att anläggas', samt trafiklösningarna är ju redan klara med infall med breda vägar från Finspångsvägen. Även lokaltrafiken är utbyggd nära området. Det är svårt att förstå att man inte valt ett sådant alternativ än att placera anläggningen i ett område som är det känsligaste vi har i kommunen. I synnerhet när anläggningen inte ens ökat besöksantalet till djurparken vid premiäråret. Istället var den nya Kolmårdens julmarknad som räddade besökssiffrorna till slut.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Inget material har inkommit under granskningstiden som ger stadsbyggnadskontoret anledning att göra en annan bedömning än den som gjordes inför granskningen av detaljplanen och som framgår av plankartan med tillhörande planhandlingar. Se kommentar under synpunktsförfattare 06 på sidan 33-34 i samrådsredogörelsen.

Detaljplanprövningen hanterar endast platsens lämplighet för en berg- och dalbana och är inte en juridisk bedömning av andra åtgärder eller

processer som förekommit i saken. I detaljplanprövningen ingår ej heller att bedöma bevekelsegrunderna för olika ståndpunkter i frågan.

Se kommentar angående buller under synpunktförfattare 09 nedan.

Se kommentar angående kompletterande inventeringar av berguv och vattensalamander samt stadsbyggnadskontorets bedömning i lämplighetsfrågan under Naturskyddsföreningens yttrande ovan.

Synpunktsförfattare 04

Sammanfattning: Trafiksituationen för länsväg 903 mellan gamla safariinfarten och Fjällmossevägen, på detta vägavsnitt har väsentligt förändrats efter tillkommande av parkering ”Pallfabriken”. Tidigare förekom nästan ingen gångtrafik på denna väg. Numera finns det många gående mellan stora parkeringen och den nya parkeringen ”pallfabriken” främst under tiden kl. 16:00 – 20:30 under högsäsong. I samrådsredogörelsen påstås det felaktigt att hastigheten under högsäsongen är nedsatt, vilken det inte är, i varje fall hitintills. På Strandvägen, där trafikförhållandena är likartade som på ovan nämnda sträcka, är hastigheten begränsad till 40 km/tim hela året och det finns flera hinder bestående av avsmalnade vägavsnitt.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Som framgår i planbeskrivningen finns gång- och cykelvägar inte utbyggda längs väg 903. Då hastigheten är nedsatt under högsäsong och andelen gående och cyklister längs vägen är liten bedöms inga särskilda åtgärder behöva vidtas för att stärka tryggheten för gående och cyklister. Ny skyltning planeras dock på djurparksområdet bland annat med syfte att leda besökare till rätt utgång, för att åstadkomma att besökare leds tryggt mellan entréer och parkering. Gående från huvudparkeringen kan färdas till huvudentrén antingen via en gångbro över väg 903 eller via ett övergångsställe över vägen. Som framgår i planbeskrivningen kan tryggheten stärkas om gångbron anpassas för exempelvis gående och barnvagnar.

Synpunktsförfattare 05

Jag vill utifrån ett företagarperspektiv i besöksnäringen förklara vikten av att Wildfire får vara kvar och även få tillstånd att köra under säsongen 2017. Att inte bevilja Kolmårdens djurpark och Wildfire tillstånd för sin verksamhet kommer att få stora konsekvenser för mig och mitt företag! Wildfire är inte bara en lokal fråga för mig som verkar i Norrköping, utan en nationell angelägenhet! Ett nej till attraktionen är ett hån mot besöksnäringen i hela Sverige och vad vi strävar efter.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Synpunktsförfattare 06

Besluten ska tas i rätt ordning, detaljplan, lovansökan, lov, kompletteringsarbeten, slutbesked. Detaljplanen ska alltså utgå från de förhållanden som rådde innan några arbeten utförts.

Planbeskrivningen ska reglera tillåtna störningar av området utanför djurparken (se bilaga).

Domskäl i Mark- och miljööverdomstolen liksom gällande översiktsplan föreskriver att detaljplanen ska redovisa bestämmelser på erforderligt skydd av naturområdena. Reglerar även förändringar av åkattraktionerna framgent. De i MKB redovisade bullerutredningarna överstiger tillåtna värden för naturområden.

Plankartan ska redovisa området som ändras från allmän- till enskild mark. (Se bilaga)

Den sydvästra delen av planområdet är allmän mark, ett riksintressant naturområde enligt kommunkartan. Nu vill kommunen privatisera området för tivolverksamhet.

Planområdet ska även omfatta arean med närliggande åkattraktioner (se bilaga)

Sjörövarskeppet och Delfinexpressen har många likheter med Wildfire, saknar bygglov, ingår inte i det ursprungliga djurparkskonceptet samt genererar störningar av allmän mark.

Planbestämmelsen om marklov ska tas bort eftersom den är otydlig.

Ska man söka marklov för samtliga redan fällda träd eller vilka träd avses med bestämmelsen? Är det fritt fram för byggnadsnämnden att godkänna fällning av samtliga träd inom planområdet? Vad blir effekten om man efter trädfällningen måste plantera nya träd?

Kommentar: Detaljplanprövningen hanterar endast platsens lämplighet för en berg- och dalbana och är inte en juridisk bedömning av andra åtgärder eller processer som förekommit i saken. I detaljplanprövningen ingår ej heller att bedöma bevekelsegrunderna för olika ståndpunkter i frågan. Anläggningar inom djurparksområdet som bedömts behöva bygglov har bygglov, vilket är en rättelse i förhållande till kommentar i samrådsredogörelsen där det framgår att "Befintliga byggnader och anläggningar på djurparken har redan bygglov och har bedömts lämpliga enligt plan- och bygglagen".

Se kommentar angående buller under synpunktsförfattare 09 nedan.

Plankartan kompletteras med två områden med bestämmelse om marklov för fällande av träd.

Synpunktsförfattare 07

Jag har jobbat med Kolmården i 4 år och filmat de flesta filmer åt dom. Det tar inte lång stund innan man verkligen förstår vad Kolmården handlar om och vilket enormt resmål det är. Jag går bakom föräldrar som lär ut sin kunskap om noshörningar till sina barn.

Så Wildfire är inte bara en berg- och dalbana i en djurpark. Det är fasen ett måste för att fortsätta driva en djurpark. Barn måste fortsätta komma till Kolmården. Det bara är så. Parken kommer säljas om inte Wildfire får byggas.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Synpunktsförfattare 08

Detaljplanen bör avslås av följande skäl:

Tidigare dom i hovrätten (mark och miljööverdomstolen) har fastslagit att bygglov för den redan uppförda berg- och dalbanan inte är möjligt utan en detaljplan. Detaljplanen ska gälla hela Djurparksområdet för att det över tid ska vara möjligt att se vilka kumulativa effekter (som också tas upp i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) som utförts av Calluna) de nya attraktionerna har på Djurparksområdet. Att göra en detaljplan för bara den del av djurparken där berg- och dalbanan är uppförd är därför inte förenligt med Hovrättens dom. De senare åren har Kolmårdens djurpark gradvis ändrat inriktning genom att gå från att ha varit en djurpark till att bli en nöjespark. Detta innebär en helt annan typ av påverkan på den omgivande naturen och miljön och av detta skäl behövs en detaljplan för hela området.

Den MKB som utförts av Calluna är mycket bristfällig och tar exempelvis inte om många av de skyddsvärda fågelarter som framkom vid tidigare rättegång med Hovrätten. Det kan inte betraktas som seriöst att göra en fågelinventering under vintertid och genom att hänvisa till inrapporteringar i artportalen inom djurparkens område. Av de skyddsvärda fågelarter som finns i området har redan utförlig information ingetts till hovrätten och mycket tillkom också i rättegången. Det är inte heller rimligt att uppdraget gällande MKB görs av det företag som gjort den tidigare mycket bristfälliga MKB under bygglovsärendet, som i själva verket var grunden till att byggnads- och miljöskyddsnämnden fattade det felaktiga beslutet som senare ändrades av mark- och miljödomstolen. I föreliggande fall borde en MKB, inklusive en seriös fågelinventering, ha gjorts av en utomstående aktör utan kopplingar i form av tidigare uppdrag till Kolmårdens Djurpark. Att Calluna refererar till den mycket bristfälliga och tendentiösa fågelinventering som gjorts av Jan Pettersson, fågelvind, påvisar också att de fakta som kom fram i rättegången med mark- och miljödomstolen helt förbisetts. Problemet är vidare att den MKB som Calluna tidigare gjort (inför bygglovet) inte innehöll någon fågelinventering alls och att den inventering som gjorts av Jan Pettersson har gjorts under pågående byggnation och drift av berg- och dalbanan. Det går alltså i efterhand inte att utesluta om uppförandet av berg- och dalbanan redan har skadat

skyddsvärda arter. Påpekas bör också att det aldrig funnits ett lagakraftvunnet bygglov för berg- och dalbana och att Djurparkens företrädare redan från början klargjort att de byggde berg- och dalbanan på egen risk.

Faktum är att Jan Pettersson inte kunde utesluta att byggnationen och driften av berg- och dalbanan var skälet till en spolierad havsörnshäckning bara två kilometer från berg- och dalbanan sommaren 2016, det finns också andra mycket skyddsvärda arter som tagit skada av byggnationen.

Inom området finns många skyddsvärda arter och enligt artskyddsdirektivet får dessa arters habitat och livsförutsättningar inte påverkas negativt. Av detta skäl och genom de mycket höga ljudnivåer av mänskligt skrik som kunnat konstateras även av mark- och miljööverdomstolens medlemmar under syn i det omkringliggande unika riksintresseklassade naturreservatet, är byggnationen och driften av berg- och dalbanan inte förenlig med den natur och miljöhänsyn som skall visas i området.

Själva berg- och dalbana är också uppförd inom ett naturskyddsområde där det inte får göras några ingrepp som skadar miljön enligt information på Norrköpings kommuns egen hemsida.

I Callunas bristfälliga MKB framgår dock en sak tydligt, antalet besökare till Kolmårdens Djurpark har inte ökat under 2016 jämfört med 2015, trots driften av berg- och dalbanan. Inga arbetstillfällen eller skatteintäkter står alltså på spel. Varför då denna brådska med handläggningen av ärendet, vore det inte bättre om kommunen i stället gjorde en väl genomtänkt detaljplan från början, en detaljplan som tar hänsyn till den unika naturen i området.

Slutligen väcker handläggningen i ärendet en principiellt viktig fråga: tänker kommunen även i framtiden låta liknande ärenden där företag som bygger utan bygglov gå före i handläggningskön?

Kommentar: Synpunkterna noteras. Se kommentar angående planområdets avgränsning under synpunktsförfattare 03 ovan.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen tillräckligt belyser den miljöpåverkan som kan antas uppstå på grund av planen, vilket även framgår av länsstyrelsens yttrande i samrådet och granskningen. Stadsbyggnadskontoret bedömer vidare att detaljplanen inte medför risk för påtaglig skada för något av berörda riksintressen. Se utförligare kommentar under Naturskyddsföreningens yttrande ovan.

Miljökonsekvensbeskrivningen är en planhandling som kommunen ansvarat och ansvarar för.

Prioritering av planer är en politisk fråga och inte en sakfråga att behandla i prövningen av aktuell markanvändning.

Synpunktsförfattare 09

Det finns absolut ingen förmildrande omständighet för att bevilja Kolmårdens Djurpark rätt att behålla den olagligt uppförda berg- och dalbanan. Det borde snarare anmälas som brott mot gällande lagar och leda till åtalsprövning.

Det var glädjande att höra att Kolmården AB inte längre låter sig vilseledas av Norrköpings kommun, som ville att parken skulle starta Wildfire under tiden detaljplanering pågår. Det är djupt beklagligt och avslöjande att kommunen därmed visar total brist på rättsmedvetande.

Det är ett märkligt resonemang av länsstyrelsen vari den helt avstår att slå vakt om riksintressena.

"Inte heller i yttrandet till detta samråd bedömer länsstyrelsen att anläggningen medför risk för påtaglig skada för något av de berörda riksintressena. Den ytterligare miljöpåverkan (buller) som sker från Wildfire, utöver djurparken i övrigt, bedöms som måttlig. Länsstyrelsen ser det som värdefullt om bullerstörningarna från både Wildfire och andra åkattraktioner följs upp och att möjligheterna till adekvata bullerdämpande åtgärder tas tillvara i det fortsatta arbetet.

Enligt denna är en skada att bedömas som påtaglig om den är irreversibel med avseende på något värde som utgör grunden för riksintresset eller om negativ inverkan sker under begränsad tid som kan bli så stor att området i något avseende förlorar sitt värde som riksintresseområde. Stadsbyggnadskontoret bedömer, baserat på detaljplaneförslagets miljökonsekvensbeskrivning att åtgärdens bullerpåverkan inte är av en sådan omfattning och varaktighet i området att så blir fallet. Kontoret ser positivt på att ett uppföljningsarbete sker och att eventuella bullerdämpande åtgärder som i samband med detta bedöms möjliga genomförs."

Det är märkligt att kommunen först i efterhand vill se till att det utförs en behövlig bullerbegränsning.

Åtgärder skall naturligtvis utföras och redovisas innan detaljplanen kan antas.

Det är glädjande att SNF har rätt inställning till skyddet av dessa riksintressen.

"Naturskyddsföreningen: Naturskyddsföreningen anser att berg- och dalbanan Wildfire är olämpligt placerad i den riksintresseklassade Kolmårdsbranten. Enligt expertutlåtanden hotar Wildfire god bevarandestatus för berguv och pilgrimsfalk som häckar i området. Wildfire är också olämpligt placerad i det riksintresseklassade friluftsområdet främst på grund av buller och skrik från banan. Friluftslivet i Marmorbrottets naturreservat och Natura 2000område blir lidande på ett oacceptabelt sätt."

"Synpunktsförfattare 02 (samrådshandlingen) Sammanfattning: Min förhoppning är att ett antagande tar fasta på att naturvärden ges ett långsiktigt bevarande av den "orörda" naturen i Kolmården. Att man följer de regler som finns är grundläggande för en rättsstat och kommunen har enligt allmän uppfattning "sneddat" lite väl kraftigt i frågan om bygglovet. Eftersom berg- och dalbanan, har uppförts på fel plats, utan hänsyn till omgivningen med riksintresse för friluftsliv, genom olaglig hantering och utnyttjande av ett rättsligen olämpligt bygglov ska det uppförda Wildfire avlägsnas, som svartbygge i enlighet med bygglagens bestämmelser."

Det finns all anledning att upprepa detta vid en seriöst genomförd detaljplanering och inte glömma att det som skett är lagstridigt och bör beaktas vid beslut om antagande av detaljplanen.

"Synpunktsförfattare 03 (samrådshandlingen) Sammanfattning: Av handlingarna i ärendet framgår klart att det är fullständigt klart att man kan lägga en ny detaljplan som innehåller en berg- och dalbana. Det går säkert att förbättra detaljplanen under resans gång, med små ändringar. Djurparken behöver dessutom kompenseras för de extrakostnader de fått på grund av den felaktiga hanteringen från bygglovskontorets sida. I den händelse att den nya planen överklagas, så bör naturligtvis djurparken få använda berg- och dalbanan till ett slutligt besked vunnit laga kraft. Detta för att eliminera riskerna om ett kraftigt skadestånd från djurparken. Med facit i hand så vet vi att de befarade skriken var kraftigt överdrivna. Där man idag vet att grannarna inte har några problem med buller från berg- och dalbanan som kraftigt stör dem".

"Det är kommunen som svarar för miljökonsekvensbeskrivningen och inte den eventuella framtida verksamhetsutövaren. Detaljplanen måste, för att kunna antas, säkerställa att ljudmiljön i naturområdet inte försämras, på ett oacceptabelt sätt".

"Att byråkratiskt krångel kan göra att man hamnar i en sådan här situation är skrämmande och visar på någon form av systemfel. När ett fåtal människor kan driva ett sådant här ärende som den stora majoriteten av kommuninnevånarna är positiva till kan det inte längre kallas demokrati. Flera av de klagande bor inte ens här eller i närheten".

Det är tragiskt att folk har denna åsikt. Det behövs möjlighet för medborgarna att sätta stopp för detta korrupta sätt att sköta den fysiska planeringen i Norrköping.

"Marken för djurparken är i gällande översiktsplan utsatt som djurpark och friluftsområde. Användningen ska vara det som den är bäst lämpad för och företräde ska ges åt natur och friluftsliv".

"Politikerna har missförstått planen som gäller lämpligheten av banans placering och kopplar detta istället till djurparkens överlevnad, arbetstillfällena och kommunens attraktionskraft som ju är en helt annan fråga även om det har ett visst sammanhang".

Nu gäller det att i likhet med vad Mark- och Miljööverdomstolen framhåller, slå vakt om riksintresse för det rörliga friluftslivet och natura 2000 områden tillsammans med naturreservat i Kolmården.

Det är mycket i underlaget till denna detaljplan som är bristfälligt, för att nämna MKB och det noteras även följande:

"Naturvärdesinventeringen kan heller inte betraktas som ett godkänt underlag för planläggningen."

Kommentar: Synpunkterna noteras. Som synpunktsförfattaren påpekar var stadsbyggnadskontorets bedömning efter samrådet, utifrån de bullerkartläggningar som gjorts, att ljudmiljön i området inte kommer försämrats på ett oacceptabelt sätt, se samrådsredogörelsen i detta ärende, kommentarer på sidan 9 och sidan 17. Inget material har inkommit under granskningsskedet som ger stadsbyggnadskontoret anledning att göra en annan bedömning. Att bullerförhållandena följs upp och att verksamhetsutövaren gör åtgärder för att hålla nere bullernivåer under driften, ser stadsbyggnadskontoret som naturligt. Det torde ligga i allas intresse att dessa åtgärder blir så bra som möjligt och att de till och med kan förbättras över tid. Buller begränsas genom åtgärder i verkligheten. En detaljplan kan vara ett av de bakomliggande juridiska stöden.

Kolmårdens djurpark är i ÖP 90 - gällande översiktsplan för området utpekad som större anläggning för sport och turism (karta A6 – Friluftsliv, sport och turism). I föreslagen översiktsplan för landsbygden är området bland annat utpekad för publika verksamheter för upplevelser. Markanvändning enligt detta detaljplaneförslag torde rymmas inom markanvändning enligt både gällande och föreslagen översiktsplan.

Detaljplaneprovningen hanterar endast platsens lämplighet för en berg- och dalbana och är inte en juridisk bedömning av andra åtgärder eller processer som förekommit i saken. I detaljplaneprovningen ingår ej heller att bedöma bevekelsegrunderna för olika ståndpunkter i frågan.

Synpunktsförfattare 10

Sammanfattning: Att djurparken finns ger många sidoeffekter i hela vårt samhälle inklusive näringslivet. Låt Kolmårdens djurpark fortsätta att utvecklas och låt Wildfire bli kvar. Vi är många företag som finns här tack vare djurparken. Låt oss finnas kvar.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Synpunktsförfattare 11

Sammanfattning: Alla vi som bor och verkar i Kolmården hoppas givetvis att Wildfire får starta igen till säsongen och att Kolmårdens Djurpark får fortsätta att utvecklas på ett positivt sätt.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Synpunktsförfattare 12

Sammanfattning: Gällande trafiksituationen till och från parken noterade jag en väsentlig skillnad år 2016 mot året innan. År 2016 stod trafiken under högsäsong inte stilla en enda gång utan flöt lugnt och stilla fram till parken på väg 903. Vidare kunde parkens besökare snabbare än tidigare år komma av väg 903 till någon av parkens parkeringar, utökad med två nya parkeringsytor säsongen 2016. Sammanfattningsvis uppfattade jag parkens rekordår 2016, som ett mycket bättre "trafikår", än tidigare år. Förklaringar kan vara de nya parkeringar som anlagts samt att parken blivit ännu bättre på att organisera trafiken för sina besökare.

Till saken hör att inför säsongen 2017 kommer även två nya busshållplatser byggas precis invid parkens entré samt en breddning av väg 903 med vänstersväng in på stora parkeringen, detta sammantaget borde göra trafikflödet ännu bättre säsongen 2017.

Gällande buller från parken hör jag flertalet djur ryta, skrika etc. varje dag om vinden ligger på, vilket jag bara tycker är mysigt. Från berg och dalbanan Wildfire som parken låtit uppföra, hör jag däremot inga skrik eller ban ljud, d.v.s. inga ljud alls från denna bana som ligger inne i parken, min granne. Däremot hör jag flyget till och från Skavsta flygplats, flertalet gånger per dygn, året om.

Avslutningsvis kan man säga att idag är Kolmården en djurpark i världsklass. Det som parken saknade under många år har man idag fått i form av en stark ägare med ekonomiska resurser, långsiktigt ägande och starkt engagemang för området. Jag vill med detta poängtera värdet av att detaljplanen för Marmorbrottet 1:21 går igenom till Kolmårdens Djurparks fördel och att utvecklingen får fortsätta här ute i Kolmården.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Synpunktsförfattare 13

Bakgrund

I vårt tidigare yttrande över samrådshandlingarna från den 17 mars 2017 finns bakgrunden till planärendet beskrivet. I föreliggande dom från oktober 2016 i Mark- och miljööverdomstolens (mål P 6782-15) prövning av bygglov för berg- och dalbanan, benämnd Wildfire, sammanlänkas i domskälen följande aspekter som skall beaktas som en helhet i detaljplaneprocessen:

- 1) Trafikfrågorna kräver detaljplan.
- 2) Det råder osäkerhet om bullerstörningarna från Wildfire och deras omfattning.
- 3) Det kan inte med säkerhet uteslutas att rödlistade djurarter påverkas av berg- och dalbanan.
- 4) Det kan antas att berg- och dalbanans etablering medför en betydande

miljöpåverkan. 5) Prövningen av berg- och dalbanan måste föregås av detaljplanering där banans miljöpåverkan belyses, i syfte att utreda möjliga åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka den eventuella negativa miljöpåverkan av anläggningen.

Våra synpunkter

Vi hänvisar till vår tidigare yttrande, redovisat som *synpunktsförfattare nr. 30*, i Samrådsredogörelsen av den 3 april 2017 (SPN-2016/0351), där vi nogsamt granskat och kommenterat underlaget till den föreslagna detaljplanen. Vi lämnar dessutom synpunkter på de kommentarer i Samrådsredogörelsen som Stadsbyggnadskontoret lämnat till vårt tidigare yttrande. Här bör även påpekas att det i Samrådsredogörelsen inte framgår att *synpunktsförfattare nr. 30* utgörs av totalt åtta fastighetsägare, varav fem av dessa varit sakägare i tidigare prövning hos Mark- och miljööverdomstolen, gällande kommunens tidigare bygglov för berg och dalbanan. Detta är en allvarlig brist som vi tolkar som ett försök till förminskning av vårt yttrande och utgör också en olämplig och otydlig utformning av redovisningen av samrådsyttrandena.

Föreslagen detaljplan, som bara täcker området för berg- och dalbanan, är inte förenlig med Mark- och miljööverdomstolens dom

Domen från Mark och miljööverdomstolen kräver att planläggning för berg och dalbanan, hotbild för fridlysta/rödlistade arter, bullerproblematik och trafiklösningar, inklusive tillfartsvägar, sker i ett sammanhang. Vi anser att detta perspektiv inom planläggningen saknas i nuvarande förslag till detaljplan. Planförslaget är således inte komplett och uppfyller därmed inte domskälen i Mark och miljööverdomstolens dom från oktober 2016.

Vi anser därför att planläggningen måste göras om med tydlig opartiskhet i åtanke och med ett tydligt nollalternativ ("referenssituation") som utmynnar i ett rivningsföreläggande till förmån för naturskydd, friluftsliv och ett samhällligt och socialt hållbarhetsperspektiv, inte minst för kommande generationer.

Generellt kan vi konstatera att den enda väsentliga ändringen i planunderlaget är de justeringar som gjorts gällande länsstyrelsens påpekande om att de äldre tallar som återstår efter exploateringen i östra delen av planområdet ska skyddas med planbestämmelser, samt att i de omfattande ytor som skadats av etableringen av berg- och dalbanan bör markskiktet anpassas till omgivande natur för att gynna de arter som finns inom området.

Därutöver bör påståendet i planunderlaget att gynnsam bevarandestatus för berguv och pilgrimsfalk inte påverkas av detaljplanens utformning ställas mot med de expertutlåtanden som lades fram vid Mark- och miljööverdomstolens förhandlingar i augusti 2016. Dessa ledande experter, såväl nationellt som regionalt, på de förekommande rovfåglarna menar

att Kolmårdsbranterna inte tål störningar av den omfattning som detaljplanen förespråkar, om arterna ska kunna fortleva där i gynnsam bevarandestatus. Det bör även i sammanhanget påpekas att efter hörande med en av experterna, anställd vid länsstyrelsens naturvårdsenhet, har framkommit att denne inte fått delta i beredningen av länsstyrelsens samrådsyttrande till Stadsbyggnadskontoret gällande detaljplanen. Vi ser detta som en allvarlig brist i länsstyrelsens hantering och bedömning av hotbilden för rödlistade arter inom och i närområdet till planområdet med berg- och dalbanan. Vi ifrågasätter även om länsstyrelsen eller de kommunala instanserna tagit del av dessa expertutlåtanden inför samråd och granskning av planförslaget. Expertutlåtandena finns tillgängliga som aktbilagor i mål P 6782-15 hos Svea Hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen.

Våra synpunkter på de kommentarer i Samrådsredogörelsen som Stadsbyggnadskontoret lämnat till vårt tidigare yttrande

Stadsbyggnadskontoret bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen tillräckligt belyser de miljöfrågor som behöver redovisas på grund av den föreslagna detaljplanen., se länsstyrelsens yttrande. Miljökonsekvensbeskrivningen är en planhandling som kommunen ansvarat och ansvarar för. Kommunen har samma ansvar vad gäller utredningar som tagits fram som underlag till detaljplanen. Calluna är först på rangordningen enligt kommunens ramavtal. Se kommentarer angående utredning av och påverkan på djur- och växtlivet i yttranden tillhörande tekniska kontoret och naturskyddsföreningen ovan. (Stadsbyggnadskontorets kommentar gällande Tekniska kontorets och Naturskyddsföreningen yttrande) Syftet med en naturvärdesinventering (NVI) enligt standarden SIS 199000:2014 är att beskriva och värdera naturområden för att identifiera biologisk mångfald i ett avgränsat område. Gällande själva detaljplaneområdet (där Wildfire byggts) gjorde Calluna en fältinventering under försommaren 2014. Det området är därmed inventerat under bra förhållanden.

Vi delar inte Stadsbyggnadskontorets bedömning att miljökonsekvensbeskrivningen (Calluna 2016) ”tillräckligt belyser de miljöfrågor som behöver redovisas”. Miljökonsekvensbeskrivningen har forcerats fram under tidspress (nämndens beslut) och erforderliga naturvärdesinventeringar har genomförts vid en tidpunkt (november 2016) då det då rådande klimatet inte ger möjlighet till tillförlitliga utvärderingar. Inventeringar av djur och växtlivet är därmed inte heller acceptabla enligt den SIS-standard som refereras till. Vi delar inte heller bedömningen att den tidigare fältinventering inom planområdet som ingick i ”miljökonsekvensbeskrivning” från juni 2014 (Calluna 2014), inför kommunens nu avvisade bygglovsbeslut, kan utgöra substitut. Det framgår av denna beskrivning av planområdet att detta redan under juni 2014 till betydande del var skogsavverkat (hygge) och starkt påverkat av den påbörjade exploateringen. Att därför påstå att det är inventerat under ”bra förhållanden” (referenssituation?) är felaktigt och visar på de betydande bristerna i planunderlaget.

Att fortsatt godta och anlita Calluna AB i framtagandet av planunderlaget, inte minst med referens till de omfattande brister som påvisats i tidigare miljökonsekvensbeskrivning från 2014, (se våra inlagor i tidigare bygglovsprocess), anser vi är mycket olämpligt. Att "Calluna är först på rangordningen enligt kommunens ramavtal" är ingen tvingande omständighet. En kvalitetsgranskning bör enligt vårt förmenande ha lett fram till en alternativ utförare av uppdraget.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanen inte medför risk för påtaglig skada för något av berörda riksintressen, vilket även framgår av länsstyrelsens yttrande. Kompletterande inventering av berguv sker i skrivande stund och en komplettering kommer ske med inventering av vattensalamander i det område som naturskyddsföreningen pekat ut. Pilgrimsfalk har genom dess utbredning och flygvägar inte bedömts påverkas.

Vi delar inte bedömningen att "detaljplanen inte medför risk för påtaglig skada för något av berörda riksintressen". Bråvikenbrantens generellt mycket höga natur- och friluftsvärden är väl dokumenterade, inte minst via de omfattande underlag som finns till naturreservat och Natura 2000 område och står i kontrast till denna enligt vårt förmenande subjektiva bedömning, då information saknas om vilka kriterier som nyttjats vid bedömningen.

Vi konstaterar även att länsstyrelsen i sitt samrådsyttrande gett vägledande anvisningar angående de särskilda, kompletterande, hänsyn som kan komma att krävas för planens godkännande, enligt följande; "Inom området finns arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen. Länsstyrelsen vill ta del av inventeringsresultatet från den kompletterande inventering som ska utföras under våren 2017 för att kunna göra en bedömning om särskilda hänsyn behöver tas vid utformning av planen."

Vi delar inte heller Stadsbyggnadskontorets uppfattning om avgränsningen av det uppdrag som getts Calluna AB gällande kompletterande inventeringar. Att begränsa behovet av en mer övergripande inventering av fridlysta groddjur inom Kolmårdens djurpark till att enbart omfatta en förekommande groddjursart (större vattensalamander) i ett begränsat område (en våtmark i planområdets södra del) är otillräckligt och visar på okunskap hos den som utformat uppdraget.

Vi förmodar att det nu är tänkt att utvärdera det aktuella områdets värde som enbart en lekmiljö för groddjuren, medan den nationella standarden för inventering och övervakning av dessa groddjur (Naturvårdsverket 2017) kräver desto fler och återkommande insatser för att kunna ge ett mått på eventuella förändringar i vattensalamandrarnas utbredning, förekomst och status ur ett landskapsperspektiv.

Vi anser att den kompletterande inventeringen måste ta i beaktande samtliga i regionen förekommande groddjursarters och deras förekomst inom Kolmårdens djurparks område och inte enbart koncentreras på enstaka

lekmiljöer för arterna i området, utan även inbegripa karteringar och bedömningar av spridningsvägar för arterna, samt födosöks- och övervintringsmiljöer etc. Det bör även påpekas att, förutom större vattensalamander (*Triturus cristatus*), även åkergroda (*Rana arvalis*), med förekomst i regionen, är en skyddad och hänsynskrävande art enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Därutöver anser vi det oacceptabelt att kompletterande inventeringar genomförs först i detta sena läge i planprocessen. I praktiken lär detta innebära att resultaten från studierna, viktiga i planprocessen, inte kommer att kunna delges i god tid.

Gällande konfliktrisken med rovfåglar som berguv och pilgrimsfalk hänvisar vi till de expertyttranden som lämnats från flera ledande rovfågelsexperter i samband med Mark och miljööverdomstolens granskning (se ovan).

Se kommentar gällande buller och trafik under tekniska kontorets och naturskyddsföreningens yttrande. Räddningstjänsten har tagit del av samrådshandlingarna och har inget att erinra mot förslaget.

Vi anser att det fortfarande, liksom Mark och miljööverdomstolen konstaterat i ett av domskälen, ”det råder osäkerhet om bullerstörningarna från Wildfire och deras omfattning”.

Bygg- och miljökontoret har till exempel inte ansett sig behöva lämna några synpunkter på bullerfrågan i detaljplanen. Vi delar inte denna uppfattning. Som exempel på en kumulativ effekt av bullrande anläggningar inom djurparken kan följande exempel ges:

Den för friluftslivet värdefulla Sörmlandsleden passerar norr om djurparken. Drygt tre kilometer norr om djurparken – vid Lövsjön – ligger en rastplats från vilken man tydligt kan höra den lilla berg och dalbanan i *Bamses värld* under öppetid i djurparken. Bullret alstras från skrikande människor och högt ljud från högtalaranläggningarna i djurparken. Det går till och med, under i området dominerande vindar från väst och syd, att uppfatta i detalj vad som sägs i högtalarsystemen på detta avstånd från Bamse-anläggningen! Det har även konstaterats att ljudföroreningen från Bamses värld når norrut in till den södra delen av Fjällmossens naturreservat, tillika skyddat i Natura 2000. Besökare även till Fjällmossens naturreservat kan alltså räkna med att utsättas för denna ljudförorening i ett område som normalt bör anses som ”tyst”.

Därutöver vill vi påpeka felaktigheterna i Stadsbyggnadskontorets kommentarer till synpunktsförfattare 23 och 32 i Samrådsredogörelsen. Det hävdas felaktigt där att anläggningar som Delfinexpressen, samt berg- och dalbanan, även benämnd ”Godiståget” och årets nya attraktion, flygande mattan, vid Bamses värld har bygglov. Dessa successivt byggda nöjesattraktioner har hittills klassats enbart som ”komplementbyggnader till djurhållningsanläggning”. Vi motsätter oss denna brist på plan- och bygglovshantering!

Vi delar inte Stadsbyggnadskontorets uppfattning om att det skulle räcka med att i detaljplaneförslaget, begränsat enbart till berg- och dalbaneområdet, hävda ”att tillräcklig hänsyn tagits till trafikfrågorna, och att initiativ har tagits för att på kort och lång sikt förbättra trafikangöringen och förstärka parkeringskapaciteten vid djurparken.”

Vi anser inte, med hänvisning till domskälen i Mark- och miljööverdomstolens dom, att planförslaget försetts med en tillräcklig och övergripande lösning av rådande trafiksituation, inte minst under Kolmårdens djurparks högsäsong.

Vår uppfattning får även stöd i Trafikverkets samrådsyttrande där det förtydligas att ”Trafikverket anser att den planerade utbyggnaden borde hanteras med detaljplan och inte bygglov eftersom då skulle helheten lösas, inklusive parkeringssituationen samt flödet av oskyddade trafikanter vid länsväg 903.”

Vi konstaterar att denna uppfattning från en statlig expertmyndighet är principiellt viktig för synen på och nuvarande brister i planförslaget, men denna del av Trafikverkets yttrande har utelämnats i Samrådsredogörelsen och ej heller kommenterats av Stadsbyggnadskontoret.

Även om kommunen kortsiktigt har vidtagit åtgärder menar vi att trafiksituationen är fortsatt problematisk och kommer att kvarstå oavsett de ”initiativ som har tagits för att på kort och lång sikt förbättra trafikangöringen och förstärka parkeringskapaciteten vid djurparken.”

Väg 903 norr om Kolmårdens djurpark saknar vägren. De nya trafiklösningarna har bestående gjort att människor rör sig till fots på vägar som inte är anpassade för det för att ta sig mellan entréer och parkeringar eller till och från Tropicarium.

Synpunktsförfattare 20 har yttrat sig med oro kring denna allvarliga trafiksituation och krävt hastighetssänkning på vägavsnittet. Stadsbyggnadskontorets kommentar till denna situation, citat ”Då hastigheten är nedsatt under högsäsong och andelen gående och cyklister längs vägen är liten bedöms inga särskilda åtgärder behöva vidtas för att stärka tryggheten för gående och cyklister. Ny skyltning planeras dock på djurparksområdet bland annat med syfte att leda besökare till rätt utgång, för att åstadkomma att besökare leds tryggt mellan entréer och parkering.”

Den lösning som kommunen och Kolmårdens djurpark har valt innebär tre parkeringar. Det förekommer inte sällan att besökare går ut en annan utgång än den de kommit in genom, inte minst om de har för avsikt att efter besöket i djurparken även gör ett besök i Tropicarium, nära djurparkens huvudentré. De tvingas då att gå längs den tidvis ganska hårt trafikerade vägen mellan parkeringsplatserna, eftersom de redan lämnat djurparken. Vi anser därför att ökad information och skyltning för besökare inte är en tillförlitlig och definitiv lösning.

Vi motsätter oss Stadsbyggnadskontorets uppfattning och anser att det krävs dels en separat gångbana längs väg 903, samt ytterligare hastighetsbegränsning på det aktuella vägvägnittet, från idag max 50 km/tim, nedsatt till max 30-40 km/tim längs hela vägvägnittet.

Därutöver förordar vi att Räddningstjänsten (brandkår och ambulans), som en övning, under en högtrafiksituation vid kommande högsäsong, bör testa framkomlighet och tidsaspekter vid en utryckning till Kolmårdens djurpark. Övningen bör därefter utvärderas och ingå i planunderlaget gällande säkerhetsarbetet kring trafiksituationen.

Se bygg- och miljökontorets yttrande i fråga om urlakning från impregneringsmedlet som är behandlat med Tanalith E7 (handelsnamn på en produkt som bland annat innehåller koppar som aktiv substans) i berg och dalbanans träkonstruktion.

Vi anser att frågan om en allvarlig och långsiktig miljöpåverkan via avrinnande dagvatten från träkonstruktionen i berg- och dalbanan, via urlakning från impregneringsmedlet Tanalith E7, inte har utretts på ett tillförlitligt sätt.

Utlakningseffekter till omgivande miljö från detta virke har enligt Structor Miljö Öst AB (2016) enbart behandlat komponenten koppar (Koppar(II)hydroxidkarbonat). 2 000 kg av kopparkomponenten har använts vid impregneringen. Koppar är bedömd som skadlig för vattenlevande organismer. Riskerna för påverkan på dessa är generellt störst i mjuka, närings- och humusfattiga vatten, samt vatten med lågt pH-värde (Naturvårdsverket, 2017). De fysikaliska-kemiska förhållandena i de våtmarker som finns i dalgången sydväst om planområdet bör stämma väl in på denna beskrivning. En kontroll hos Kemikalieinspektionen ger vid handen att Tanalith E7, utöver koppar (Cu), innehåller de verksamma ämnena Borsyra, 4,5 vikt-%; Tebukonazol, 0,23 vikt-% och Propikonazol, 0,23 vikt-%. Även dessa övriga ämneskomponenter bedöms som skadliga för vattenlevande organismer.

I rapporten från Structor Miljö Öst AB påstås bl.a. att "Vatten som rinner av från området, kommer troligtvis att infiltrera i omgivande mark och spridas i sydlig riktning, mot naturreservatet vidare till Bråviken. Då marken består av morän och sand/grus, kommer den i praktiken att fungera som ett fastläggande filter för koppar. Då området är bevuxet av träd och andra växter, kommer även ett visst växtupptag att ske. Sammanfattningsvis består anläggningen av en stor mängd impregnerat virke, men utlakningen från virket bedöms inte ske i sådan omfattning att den kan innebära oacceptabel risk, varken för människors hälsa eller miljön. Det faktum att avrunnet vatten infiltrerar genom omgivande mark, fungerar i sammanhanget som en skyddsbarriär för spridning."

Vi hävdar att omgivningsbeskrivningen i rapporten inte är korrekt, vilket även får implikationer för rapportens slutsatser. Vid bygget av berg- och dalbanan avtäcktes i princip merparten av området ner till berggrunden,

vilket också framgår av uppgifter och fotodokumentation i samrådshandlingarna. Någon större mängd växlighet eller morän-, sand- eller gruslager finns därför ej kvar som kan fungera som infiltrationsfilter. Det har även vid kontakt med konsultföretaget framkommit att utredaren endast nyttjat den topografiska kartan över området och ej gjort besök på plats för att bilda sig en egen uppfattning om rådande markförhållanden.

Då berg- och dalbaneområdet lutar söderut kommer rimligtvis förorenat dagvatten från anläggningen att hamna i de våtmarker som ligger sydväst om berg och dalbanan och vidare ner till det angränsande naturreservatet. Vi delar inte Bygg- och miljökontorets ståndpunkt. Vi menar att det inte går att bortse från att en betydande påverkan sker nu och i framtiden från urlakande toxiska ämnen i impregneringen av trävirket på riksintresset för friluftsliv enligt 3 kap. MB, samt riksintresset för natur och kulturvärden och rörligt friluftsliv enligt 4 kap. MB, samt inte minst på naturreservatet.

Konsekvenserna av ett genomförande av detaljplanen bedöms bli marginella för djurparkens djur, se miljökonsekvensbeskrivning.

Vi delar inte bedömningen att genomförandet av detaljplanen innebär marginella konsekvenser för djurparksdjuren. Vi anser att underlaget till denna bedömning fortfarande är bristfälligt.

Vi hänvisar till gällande bestämmelser som anger att djurparksdjur inte får utsättas för buller av sådan nivå och frekvens att det påverkar djurens hälsa menligt. De får endast tillfälligt utsättas för mekaniskt maxbuller som överstiger 65 dBA. Av Kolmårdens konsult (Tyréns) bullerutbredningskarta kan man se hur långt 65 dB(A) sträcker sig. Det finns ingen specifik utredning i samrådsunderlaget om vilka djur som påverkas.

I Miljökonsekvensbeskrivningen (Calluna 2016) saknas stöd från vetenskapligt gjorda undersökningar till bedömning av hur djurparksdjuren reagerar på buller, inkluderat mänskliga skrik.

Vi förordar att de uppgifter som lämnats i underlaget ska kompletteras med en studie hos djuren av stresshormonet kortisol, ett centralt hormon som är bidragande till negativ stress. Sådana studier, via mätning av kortisolnivåer hos djurparksdjuren, bör även ingå som en rutin i internkontroll och uppföljning av stresseffekter hos dessa.

Sammantaget bedöms konsekvenserna på landskapsbilden bli måttliga, vilket även framgår av länsstyrelsens yttrande.

Vi delar inte denna bedömning. Vi menar att anläggningen innebär en betydande (t.o.m. kraftfull) påverkan på landskapsbilden. Vi vill också påpeka att vid en jämförelse med de fotomontage av anläggningens placering och dess höjdnivåer i landskapet, som presenterades 2014 i "miljökonsekvensbeskrivning" (fig. 1-3, Calluna AB, 2014) framgår det tydligt att anläggningen i realiteten fått en betydligt större påverkan, såväl i höjd som i utsträckning, i landskapet. De jämförelser som görs i

planunderlaget med djurparkens vattentorn och vildmarkshotellet kan inte förringa denna betydande landskapspåverkan.

En analys av ekosystemtjänster saknas i planunderlaget

Naturskyddsföreningen har i sitt samrådsyttrande framhållit att ”en redogörelse för ekosystemtjänsterna för planområdet och dess närhet saknas. Sverige har satt upp som etappmål för att uppnå miljömålet Biologisk mångfald att ekosystemtjänsterna ska vägas in i olika typer av planer.”

Vi delar denna uppfattning från Naturskyddsföreningen och vill framhålla att det idag går att integrera *Ekosystemtjänster* i beslutsfattande, om beslutet:

1. Kopplar påverkan på ekosystem till förändringar i värde och nytta för människor.
2. Beaktar alla relevanta ekosystemtjänster som påverkas av beslut.
3. Beaktar och jämför förändringar i välbefinnande hos olika intressenter.

Dessa tre villkor fungerar både som stöd för utformning av nya verktyg/beslutsinstrument och en grund för att utvärdera graden av tillämpning i samhället. Integrering av ekosystemtjänster i beslutsprocesser leder till bättre beslut och ett mer hållbart samhälle.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Enligt bilagan till samrådsredogörelsen framgår att synpunktsförfattare nr 30 är flera personer, bilagan publiceras inte på webben enligt PUL (personuppgiftslagen), men kan erhållas efter begäran.

Att underlag och utredningar kompletteras under planprocessens olika skeden är inget ovanligt, dessa utgör underlag till detaljplanen och den lämplighetsprövning som utförs inom ramen för denna. Inför antagandet av detaljplanen ska tillräckligt underlag finnas för kommunens bedömning i ärendet, vilket bedöms vara fallet i aktuellt ärende. Kompletterande inventeringar av berguv och vattensalamander har genomförts och har inte gett något skäl för stadsbyggnadskontoret att ändra sin bedömning i lämplighetsfrågan. I övrigt har inget material inkommit under granskningstiden som ger stadsbyggnadskontoret anledning att göra en annan bedömning än den som framgår av plankartan med tillhörande planhandlingar. Se ovan för utförligare kommentar under Naturskyddsföreningens yttrande i fråga om bland annat ekosystemtjänster.

I oktober 2016 inkom ett klagomål gällande urlakning av koppar från impregneringsmedlet i berg- och dalbanans träkonstruktion till dagvatten. Bygg och miljökontoret har bedömt att det är mindre troligt att impregneringsmedlet lakar ur koppar i sådan omfattning att det innebär en olägenhet för människors hälsa eller miljön. Byggnads- och miljöskyddsnämnden beslutade den 16 januari 2017 att lämna klagomålet utan ytterligare åtgärd. Det beslutet har därefter överklagats Länsstyrelsen där det ligger i väntan på beslut.

Rättelse angående bygglov inom djurparksområdet har gjorts i detta utlåtande, vilket framgår av kommentar under synpunktsförfattare 06.

Synpunktsförfattare 14

I domskäl från Svea Hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, Mål P 6782-15, anges följande:

”Av det material som tillförts målet efter att bygglovsbeslutet överklagats framgår vidare att det i och i anslutning till aktuellt område förekommer sådana rödlistade arter som hasselnok och större vattensalamander. I djurparken och i kringområdet har även enligt Jan Petterssons utredning konstaterats förekomst av 23 rödlistade fågelarter. Det har i målet getts in en omfattande utredning avseende berg- och dalbanans eventuella påverkan på dessa arter. Det går inte med stöd av denna att utesluta att dessa arter inte påverkas. De effekter berg- och dalbanan förväntas få på omgivningen är sådana att det vid en sammantagen bedömning av dessa kan antas att berg- och dalbanan medför en betydande miljöpåverkan. Prövning av berg- och dalbanan borde därför ha föregåtts av detaljplanering där åtgärdens miljöpåverkan kunnat belysas, liksom möjliga åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka eventuella negativa miljöpåverkan.”

Vår uppfattning är att planen inte i tillräcklig omfattning tagit hänsyn till de angivna domskälen. Berg- och dalbanan bör inte placeras inom angivet område. Experter har framfört att Kolmårdsbranten inte tål den störning bergbanan ger upphov till om de rödlistade fågelarterna ska kunna fortleva. Vidare bör detaljplanen omfatta hela området som disponeras av djurparken. Flera attraktioner planeras, enligt ledningen för parken, inom området. Den kumulativa effekten av dessa kan bli förödande för såväl människor som djur. Redan idag finns flera störande attraktioner såsom Delfinexpressen, Flygande mattan m fl. Alla uppförda utan bygglov. Vi hemställer att en detaljplan för hela området upprättas. En plan som belyser de olika aspekterna av miljöpåverkan.

Nuvarande detaljplan saknar tidsangivelse för när berg- och dalbanan får vara i drift under säsong. Öppettider för nöjesparker ingår oftast i detaljplaner. Bör också finnas med i den aktuella.

I detaljplanen finns Lopptäppan angiven som parkeringsplats. Det är helt olämpligt. En situation liknande den som rådde utanför terrariet skulle återuppstå. Barn och vuxna som vandrar på väg där bilar kör till och från Kopparbo och Vildmarkshotellet. En klar risksituation.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Inget material har inkommit under granskningstiden som ger stadsbyggnadskontoret anledning att göra en annan bedömning än den som gjordes inför granskningen av detaljplanen och som framgår av plankartan med tillhörande planhandlingar.

Detaljplanprövningen hanterar endast platsens lämplighet för en berg- och dalbana och är inte en juridisk bedömning av andra åtgärder eller processer som förekommit i saken.

Synpunktsförfattare 15

Sammanfattning: Vi är positivt inställda till detta.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Sakägare och övriga berörda med kvarstående synpunkter (rätt att överklaga)

De berörda vars yttranden helt eller delvis inte har tillgodosetts är följande:

Berörd part (fastighet)	Skedet då synpunkter lämnades
1. Naturskyddsföreningen	Samråd, granskning

Övriga med kvarstående synpunkter (ingen rätt att överklaga)

(Numrering av synpunktsförfattare följer numrering i bilagan, samråd och granskning)

Part	Skedet då synpunkter lämnades
2. Synpunktsförfattare Sa 01	Samråd
3. Synpunktsförfattare Sa 02, Gr 09	Samråd, granskning
4. Synpunktsförfattare Sa 04, Gr 06	Samråd, granskning
5. Synpunktsförfattare Sa 06, Gr 03	Samråd, granskning
6. Synpunktsförfattare Sa 08, Gr 14	Samråd, granskning
7. Synpunktsförfattare Sa 18	Samråd,
8. Synpunktsförfattare Sa 20, Gr 04	Samråd, granskning
9. Synpunktsförfattare Sa 23, Gr 08	Samråd, granskning
10. Synpunktsförfattare Sa 30, Gr 13	Samråd, granskning
11. Synpunktsförfattare Sa 32	Samråd
12. Synpunktsförfattare Sa 34	Samråd

Stadsbyggnadskontoret

Vårt diarienummer
SPN 2016/0351 214

Ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret, fysisk planering, föreslår att detaljplanen godkänns av stadsplaneringsnämnden inför antagande i kommunfullmäktige.

Stadsbyggnadskontoret

Christian Wintenby
processansvarig detaljplanering

Anita Johansson
planingenjör

Bilaga. Särskild sammanställning

I samband med att en översiktsplan antas ska en särskild sammanställning enligt 6 kap. 16 § miljöbalken upprättas av den beslutande kommunen.

Ett syfte med den särskilda sammanställningen är att göra resultatet av bedömningsförfarandet tillgängligt för allmänheten och för dem som deltagit i processen. Genom att redovisa gjorda överväganden och hur synpunkter och förslag beaktats, ges allmänheten insyn i processen. (Naturvårdverkets handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program 2009:1).

Hur miljöaspekterna integrerats i planen

Detaljplanen grundar sig på att området är utpekad för större anläggning för sport och turism i gällande översiktsplan och för bland annat publika verksamheter för upplevelser i förslag till ny översiktsplan. I dessa dokument har övergripande avvägningar gjorts exempelvis mot de riksintressen för natur- och friluftsliv som berör området.

Detaljplaneprocessen har också föregåtts av en bygglovprocess som i sig innehöll en miljökonsekvensbeskrivning och inventeringar samt utredningar beträffande naturvärden, landskapsbild, buller och trafik. Utredningar och slutsatser från denna process har använts i detaljplaneprocessen. Under detaljplaneprocessen har ytterligare en miljökonsekvensbeskrivning samt kompletterande utredningar genomförts och ytterligare genomlysning skett av ovan nämnda ämnen samt av luftkvalitet.

Utredning avseende utlakning av koppar från virket i berg- och dalbaneanläggningen har skett, efter ett klagomålsärende till bygg- och miljökontoret. Slutsatserna har tillförts planarbetet.

Hur har miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd beaktats

På plankartan har införts bestämmelse om marklov för fällning av grövre träd i två delar av området. Del av planområdet har prickmarkerats i plankartan, vilket innebär att byggnader inte får uppföras. Detta i syfte att bevara vegetation och ytskikt i så hög omfattning som möjligt. Text om naturfrämjande åtgärder som kompensation för borttagen vegetation och borttaget markskikt har införts i planhandlingen. Planområdet kan anpassas till att bli mer lämpligt för större vattensalamander och andra groddjur genom att anlägga vattensamlingar på solbelysta platser.

Skäl till att planen antagits istället för övervägda alternativ

Utdrag ur MKB:

Lokaliseringen av banan har föregåtts av studier och analyser av lämplig placering utifrån bland annat ljudspridning, djurhänsyn, kund och

kommersiellt fokus, topografiska förutsättningar samt andra åkattraktioners belägenhet.

I området runt Marine World fanns även andra åkattraktioner samt restauranger innan Wildfire byggdes. Området ligger även längst bort i parken (från huvudentrén räknat) vilket gör det till ett lämpligt område för uppehållande av publik.

I ett första förslag lades banan i mer nord-sydlig riktning. Djurvårdare med ansvar för björn uttryckte då oro för stress och störning på björnarna varför banan vreds till att läggas mer i ostvästlig riktning, längre bort från djurhägen.

De topografiska förutsättningarna i området bedömdes vara goda då konstruktionen kunde byggas lägre och ändå komma upp på hög höjd på grund av att den byggdes på ett berg/kulle. Det så kallade ”droppet”, där vagnen åker kraftigt nerför och människor ofta skriker, kunde byggas i riktning från djurhägen.

Att lägga banan på en helt annan plats i djurparken skulle göra att avståndet till djurhägen minskar varför sådant alternativ uteslöts i tidigt skede.

Åtgärder för uppföljning och övervakning av betydande miljöpåverkan

Detaljplanens bestämmelser och beskrivning efterlevs i samband med bygglovgivning och genomförande. Berörda tillsynsmyndigheter kontrollerar vid behov att anläggningen fortlöpande efterlever de krav som ställs i detaljplanen och enligt lagstiftning i övrigt. Detaljplanen blir en förutsättning i framtida planläggning, där den ingår i sammanräkningen av kumulativa effekter.